

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

«ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆԿՈՒՔԱՏՈՐ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄՈՒՄ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԲՅՈՒՋԵԻՑ ՀԱՏԿԱՑՎԱԾ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԱԾ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության հիմքը՝ Հայաստանի Հանրապետության վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2016 թվականի փետրվարի 15-ի թիվ 5/3 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ «Ձեռնարկությունների Ինկուբատոր» հիմնադրամում պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման, ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման նկատմամբ վերահսկողության իրականացումը:

Վերահսկողության առարկան՝ «Ձեռնարկությունների Ինկուբատոր» հիմնադրամում պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման, ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման գործընթացների իրականացման արդյունավետությունն ու համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրությանը:

Վերահսկողության օբյեկտը՝ «Ձեռնարկությունների Ինկուբատոր» հիմնադրամ (այսուհետ՝ Հիմնադրամ):

Վերահսկողության կադրային ժամկետը՝ 2016թ. փետրվարի 29-ից 2016թ. սեպտեմբերի 1-ը ներառյալ:

Վերահսկողությամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանը՝

- Պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման նկատմամբ՝ 2014թ. հունվարի 1-ից 2016թ. սեպտեմբերի 1-ը ներառյալ:
- Պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման նկատմամբ՝ 2006թ. հունվարի 1-ից 2016թ. սեպտեմբերի 1-ը ներառյալ:

Վերահսկողության ծնեքը՝ դիտարկում, ստուգում, վերլուծություն:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Դիտարկման ընթացքում կատարվել է ներկայացված տվյալների ուսումնասիրություն, որի արդյունքում առանձնացվել են ստուգման ուղղությունները: Կատարվել է մի շարք փաստաթղթերի և տվյալների ուսումնասիրություն ու համադրում: Վերահսկողության ընթացքում իրականացվել է Հիմնադրամի կողմից պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործման, ստեղծված ընկերություններում բաժնեմասի օտարման,

ինչպես նաև պետական սեփականության կառավարման և օգտագործման հետ կապված գործընթացների համադրում ոլորտը կանոնակարգող օրենսդրության հետ: Արդյունքում, ամփոփվել են դիտարկման և ստուգման ընթացքում արձանագրված փաստերը: Հիմնադրամը 2014 թվականից մինչև 2016 թվականի հուլիսի 1-ն ընկած ժամանակահատվածում իրականացրել է «Գյումրու և Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնների գործունեության ծրագիրը» և «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի խթանման ծառայությունների ծրագիրը», որոնցից ուսումնասիրվել է «Գյումրու և Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնների գործունեության ծրագիրը»:

Վերահսկողության արդյունքները՝

Հայաստանի Հանրապետության տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտը միջազգային չափանիշներին հասցնելու նախապայմաններ ստեղծելու, ինչպես նաև Համաշխարհային բանկի կողմից տրամադրված թիվ 3580AM «Ձեռնարկությունների ինկուբատոր» վարկային ծրագրի իրականացումն ապահովելու նպատակով 2001 թվականի նոյեմբերի 27-ին ՀՀ կառավարության թիվ 1165 որոշմամբ ստեղծվել է «Ձեռնարկությունների ինկուբատոր» հիմնադրամը, որի հիմնադիրը Հայաստանի Հանրապետությունն է, ի դեմս ՀՀ կառավարության: Համաշխարհային բանկի վարկային միջոցները Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը տրամադրել է Հիմնադրամին՝ որպես դրամաշնորհ: Վարկի սպասարկման և հետագայում նաև մարման որևէ պարտավորություն Հիմնադրամը չունի:

Հիմնադրամի ստեղծմամբ նպատակ է դրվել ՀՀ-ում արդեն իսկ գոյություն ունեցող տեղեկատվական և բարձր տեխնոլոգիաների ոլորտի զարգացմանը նպաստելը, գործող ընկերությունների հզորացմանն աջակցելը և նրանց մրցունակությունը միջազգային շուկայում բարձրացնելը, ձեռնարկատիրական գործունեության հիմքերը հզորացնելը՝ ապահովելով անցումն ավելի բարդ ու բարձրարժեք ոլորտների:

Վարկային համաձայնագրով «Կառավարվող աշխատանքային տարածք» բաղադրիչի շրջանակներում Վարկառուն (ՀՀ կառավարությունը) պարտավորվել է տրամադրել տարածքներ, որը Հիմնադրամի կողմից պետք է վարձակալության հանձնվեր SS ոլորտի ընկերություններին, իսկ ստացված վարձավճարները, Հիմնադրամի կանոնադրական նպատակների համաձայն, պետք է ուղղվեր SS ոլորտի զարգացմանն ու խթանմանը: ՀՀ կառավարության անմիջական միջամտության արդյունքում Հիմնադրամի և Հայ-Ռուսական (Սլավոնական) համալսարանի միջև, որի բաժնեմասի 50 տոկոսը պատկանում է ՀՀ կառավարությանը, 2003 թվականի մարտի 25-ին կնքվել է տարածքի վարձակալության պայմանագիր 20 տարի ժամկետով (1900 քմ, 1 քմ-ի արժեքը շուրջ 4 ԱՄՆ դոլար, տարեկան 7700 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ գումարով): Նշվածի վերաբերյալ անդրադարձ կա նաև ՀՀ ԱԺ վերահսկիչ պալատի խորհրդի կողմից հաստատված 2005 թվականի մայիսի 25-ին հաստատված հաշվետվությունում, որի վերաբերյալ Հիմնադրամի կողմից առարկություններ չեն եղել: Նշվածը վարկային համաձայնագրով հանդիսացել է վարկը էֆեկտիվ ճանաչելու նախապայմաններից մեկը:

ՀՀ կառավարության վերոնշյալ որոշման 2-րդ կետով հաստատվել է Հիմնադրամի կանոնադրությունը, համաձայն որի Հիմնադրամն իր գործունեության ընթացքում ղեկավարվում է

ՀՀ օրենսդրությամբ, այլ իրավական ակտերով և կանոնադրությամբ (այսուհետ՝ Կանոնադրություն): Կանոնադրական նպատակների իրականացման համար Հիմնադրամն իրավունք ունի ստեղծել տնտեսական ընկերություններ կամ լինել դրանց մասնակիցը: «Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի, ինչպես նաև Կանոնադրության 6.2-րդ կետի համաձայն Հիմնադրամի կառավարման բարձրագույն և հսկողություն իրականացնող մարմինը հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհուրդն է (այսուհետ՝ Խորհուրդ), որը ղեկավարում է Հիմնադրամի գործունեությունը Կանոնադրությամբ և գործող օրենսդրության պահանջներին համապատասխան:

Կանոնադրության 6.1-րդ կետի համաձայն Հիմնադրամի կառավարման մարմիններն են Խորհուրդը և տնօրենը: Կանոնադրության 6.7-րդ կետով սահմանվել է, որ Խորհրդի բացառիկ իրավասությանն են պատկանում մասնավորապես Հիմնադրամի գույքի տնօրինման կարգի հաստատումը և տնտեսական ընկերությունների ստեղծման կամ դրանցում մասնակցության, ինչպես նաև առանձնացված ստորաբաժանումների և հիմնարկների ստեղծման ու դրանց կանոնադրությունների մասին որոշումների ընդունումը, իսկ 6.8-րդ կետով ամրագրված է, որ Խորհրդի իրավասություն հանդիսացող հարցերը չեն կարող փոխանցվել այլ մարմնի: Կանոնադրության 6.19-րդ կետի համաձայն տնօրենը տնօրինում է Հիմնադրամի գույքը, այդ թվում՝ ֆինանսական միջոցները, գործարքներ է կնքում հիմնադրամի անունից, ինչպես նաև իրականացնում է Կանոնադրությամբ նախատեսված այլ գործառնություններ:

Վարկային համաձայնագրի «Հմտությունների զարգացման հնարավորություններ» ենթաբաժնով Վարկառուն ծրագիրն իրականացնելիս պարտավորվել է «Ձեռնարկատիրական դրամաշնորհների շրջանակներում» տրամադրել միջոցներ ընկերություններ հիմնադրելու համար, որոնցում Հիմնադրամի կողմից մշակված և Համաշխարհային բանկի ու վարկային ծրագրի կառավարման խորհրդի կողմից հաստատված «Ներդրումների խթանման և սկսնակ ձեռնարկությունների աջակցման նախաձեռնություն» ընթացակարգով սահմանվել է, որ Հիմնադրամին պետք է տրամադրվի առնվազն 25 տոկոս բաժնեմաս:

1. Հիմնադրամի կողմից ստեղծված ընկերություններում բաժնեմասի օտարման վերաբերյալ

Հիմնադրամի Խորհրդի նիստի 2005 թվականի դեկտեմբերի 8-ի թիվ 10 արձանագրության համաձայն Խորհուրդը հավանություն է տվել Հիմնադրամի 50% բաժնային մասնակցությամբ, 30,800.0 հազ. դրամ կանոնադրական կապիտալով նոր «Սորսիո» ՓԲ ընկերության ստեղծմանը և լիազորել է Հիմնադրամի տնօրենին, որպես Հիմնադրամի ներկայացուցիչ, կնքել ընկերության հիմնադիր պայմանագիր ընկերության մյուս 50%-ի բաժնետեր Հովհաննես Ավոյանի հետ (Խորհրդի անդամ ՀՀ Վարչապետի 2002թ. հունվարի 14-ի թիվ 16 որոշում) և մասնակցել վերոնշյալ ընկերության հիմնադիր ժողովին: Սույն որոշումը հակասում է «Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված պահանջին, այն է՝ Հիմնադրամի սեփականությունը չի կարող օգտագործվել ի շահ իր հիմնադիրների, հիմնադրամի մարմինների անդամների, ինչպես նաև հիմնադրամի աշխատողների:

Հիմնադրամի Խորհրդի 2006 թվականի հունիսի 1-ի թիվ 12 որոշման 2-րդ կետի համաձայն Խորհուրդը որոշել է ստեղծել Հիմնադրամի 50% բաժնային մասնակցությամբ, 30,000.0 հազ. դրամ կանոնադրական կապիտալով նոր «Էյ-Այ-Թի» ՓԲ ընկերություն և լիազորել է Հիմնադրամի տնօրենին որպես Հիմնադրամի ներկայացուցիչ կնքել ընկերության հիմնադիր պայմանագիր և մասնակցել վերոնշյալ ընկերության հիմնադիր ժողովին՝ ապահովելով փակ բաժնետիրական ընկերության կանոնադրական կապիտալում Հիմնադրամի 50% մասնակցությունը: Բացի այդ, վերոնշյալ որոշմանը կից արձանագրության 4-րդ կետի համաձայն Հիմնադրամի տնօրենը Խորհրդին հայտնել է, որ որոշ կազմակերպությունների կողմից հետաքրքրություն է առաջացել «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունում Հիմնադրամի բաժնեմասը ձեռքբերելու հարցում և առաջարկել է քննարկել այդ մասնակցությունը 20% հավելաճով օտարելու նպատակահարմարությունը, որի վերաբերյալ Խորհուրդը լիազորել է Հիմնադրամի տնօրենին վարել բանակցություններ՝ «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունում Հիմնադրամի մասնակցությունը ոչ պակաս, քան 20 % հավելաճով օտարելու վերաբերյալ, նշվել է նաև, որ վերոնշյալ որոշմանը կցվում է առաջարկը:

2007 թվականի ապրիլի 16-ի Խորհրդի թիվ 15 որոշման համաձայն Խորհուրդը, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ որոշ կազմակերպությունների կողմից հետաքրքրություն է առաջացել «Էյ-Այ-Թի» ՓԲ ընկերությունում Հիմնադրամի բաժնեմասը ձեռքբերելու հարցում, լիազորել է Հիմնադրամի տնօրենին անվանական արժեքով օտարել Հիմնադրամին պատկանող «Էյ-Այ-Թի» ՓԲ ընկերության բաժնետոմսերը՝ պահպանելով մյուս բաժնետերերի Օրենքով նախատեսված նախապատվության իրավունքի իրականացման ընթացակարգը:

Վերահսկողության արդյունքում պարզվեց.

1) Հիմնադրամում չեն պահպանվել ՀՀ կառավարության 2006 թվականի մարտի 9-ի «Պահպանության ժամկետների նշումով արխիվային փաստաթղթերի օրինակելի ցանկը հաստատելու մասին» թիվ 351-Ն որոշմանը կից հավելվածի աղյուսակի 5-րդ կետում նշված որպես մշտական պահպանության ենթակա որոշումներին և արձանագրություններին կից փաստաթղթերը, մասնավորապես՝ բաժնեմասերի ձեռքբերման վերաբերյալ կազմակերպությունների առաջարկները:

Հետագայում, այն է՝ 2007 թվականի մայիսի 12-ին և դեկտեմբերի 17-ին «Սորսիո» ՓԲ ընկերության բաժնետոմսերը՝ 18,480.0 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով, առանց Խորհրդի կողմից ընդունված համապատասխան որոշումների, օտարվել են 2006 թվականի հունիսի 1-ին Խորհրդի թիվ 12 որոշմամբ Խորհրդի անդամի լիազորությունները դադարեցրած «Սորսիո» ՓԲ ընկերության հիմնադիր, 50 %-ի բաժնետեր, ինչպես նաև ընկերության տնօրեն Հ. Ավոյանին: Իսկ 2007 թվականի մայիսի 11-ին «Էյ-Այ-Թի» ՓԲ ընկերության բաժնետոմսերը օտարվել են «Ավիաինֆոտել» ՓԲ ընկերությանը 20 % հավելաճով՝ 18,000.0 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով: Ուշագրավ է, որ Խորհուրդը որոշել էր դրանք օտարել անվանական արժեքով:

2) Հիմնադրամի մասնակցությամբ «Սորսիո» ՓԲ ընկերության բաժնեմասը ոչ պակաս 20 % հավելաճով օտարելու նպատակով բանակցություններ վարելու Խորհրդի թիվ 12 որոշումը հիմնավորող և «Էյ-Այ-Թի» ՓԲ ընկերության բաժնեմասն անվանական արժեքով օտարման Խորհրդի թիվ 15 որոշումը հիմնավորող բաժնեմասերի իրական (շուկայական) արժեքները որոշող կամ «Սորսիո» ՓԲ ընկերության դեպքում 20 % հավելաճով օտարելու, իսկ «Էյ-Այ-Թի» ՓԲ

ընկերության դեպքում անվանական արժեքով օտարելու նպատակահարմարությունը հիմնավորող համապատասխան փաստաթղթեր Խորհրդին չեն ներկայացվել Հիմնադրամի տնօրենի կողմից, ով նաև հանդիսանում էր այդ ընկերությունների խորհուրդների նախագահը: Քանի որ «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ պարբերության համաձայն Հ. Ավոյանն ուներ «Սորսիո» ՓԲ ընկերության մյուս բաժնետիրոջ կողմից վաճառվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախապատվության իրավունք, իսկ «Ավիաինֆոտել» ՓԲ ընկերությունը՝ «Էյ-Այ-Թի» ՓԲ ընկերության մյուս բաժնետիրոջ կողմից վաճառվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախապատվության իրավունք, և բացի այդ Օրենքի 59-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ պարբերության համաձայն նշված անձինք համարվում էին վերոնշյալ գործարքներում շահագրգիռ անձինք, ապա նույն հոդվածի տարբեր դրույթների համաձայն օտարվող գույքի (բաժնեմասի) շուկայական արժեքի որոշման դեպքում անհրաժեշտ էր հաշվի առնել ընկերության գույքի ակտիվների արժեքը, ինչպես նաև այն գինը, որն ընկերության բոլոր տեղաբաշխված հասարակ (սովորական) արժեթղթերի համար համաձայն է վճարել ընկերության գույքի մասին լրիվ տեղեկություններ ունեցող գնորդը, ինչպես նաև այլ գործոններ, որոնք ընկերության գույքի շուկայական արժեքը սահմանող մարմինը (անձը) կհամարի կարևոր: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն գույքի շուկայական արժեքի սահմանման համար Հիմնադրամը, որպես բաժնետեր՝ ի դեմս վերոնշյալ ընկերությունների խորհուրդների նախագահի, կարող էր օգտվել անկախ գնահատողի ծառայություններից:

3) Ավելին, Հայաստանի Հանրապետության «Քաղաքացիական օրենսգրքի» (այսուհետ՝ ՔՕ) 287-րդ հոդվածով սեփականության իրավունքը դադարելիս գույքը գնահատվում է դրա շուկայական արժեքով: ՔՕ 51-րդ հոդվածի 4-րդ և 72-րդ հոդվածի 8-րդ և 9-րդ մասերի համաձայն Հիմնադրամն իրավունք ունի ստեղծել տնտեսական ընկերություններ կամ լինել նրանց մասնակից, որոնցում ներդրված ավանդը կարող է լինել դրամ, արժեթղթեր, այլ գույք կամ գույքային իրավունքներ, ինչպես նաև դրամական գնահատում ունեցող այլ իրավունքներ: Մասնակցի ավանդի դրամական գնահատումը կատարվում է ընկերության հիմնադիրների (մասնակիցների) միջև համաձայնությամբ և ենթակա է գնահատման անկախ գնահատողի կողմից՝ օրենքով նախատեսված դեպքերում և կարգով: Նույն օրենսգրքի տրամաբանությամբ, համաձայն 1027-րդ հոդվածի, մասնակցի ավանդ է համարվում այն ամենը, ինչ նա ներդնում է ընդհանուր գործում՝ ներառյալ դրամը, այլ գույքը, մասնագիտական և այլ գիտելիքները, ունակություններն ու հմտությունները, ինչպես նաև գործարար համբավը և գործարար կապերը:

Այսպիսով, Հիմնադրամի կողմից չեն իրականացվել վերոգրյալ օրենսգրքի, օրենքների, ՀՀ կառավարության որոշման, ինչպես նաև Կանոնադրությամբ սահմանված պահանջները, մասնավորապես՝

- *Մշտական պահպանության ենթակա փաստաթղթերը չեն պահպանվել,*
- *Որպես Խորհրդի բացառիկ իրավասություն՝ Հիմնադրամի գույքի տնօրինման կարգ չի հաստատվել,*
- *Հիմնադրամի բաժնեմասերի իրական (շուկայական) արժեքների գնահատում չի կատարվել,*
- *Հիմնադրամի բաժնեմասերը օգտարվել են առանց Խորհրդի համապատասխան որոշումների:*

2. «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունում ստեղծված ոչ նյութական ակտիվների վերաբերյալ

«Սորսիո» ընկերությունում ստեղծվել են հաջողված ծրագրային լուծումներ, որոնք հանդիսանում են ոչ նյութական ակտիվներ: Մասնավորապես՝

2.1 2006 թվականին «Ցեբիտ» ցուցահանդեսում «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունը ներկայացրել և հայտարարել է «Մոնիտորաս» համակարգի մեկնարկը, իսկ 2007 թվականի մայիսին «Եվրոպական ծրագրային ապահովման» ինստիտուտի կողմից ընկերությանը շնորհվել է հավաստագիր՝ «Մոնիտորաս» համակարգի հաջողված լինելու կապակցությամբ: «Մոնիտորաս» համակարգը (մոնետիզացիայի ներդնումից հետո «Մոնիտիս») 2007 թվականի հունվարի 29-ի դրությամբ, ինչպես հրապարակել է «Սորսիո» ընկերությունը, ունեցել է ավելի քան 3400 օգտվող և իրականացրել է ավելի քան 15000 կայքերի մոնիտորինգ (արտացոլված է prleap.com կայքի հետևյալ հասցեում՝ <http://www.prleap.com/pr/62863/monitorus-announces-promotional-campaign-for>): Նույն թվականի արդեն մարտի 6-ի դրությամբ, ինչպես հրապարակել է «Սորսիո» ընկերությունը (արտացոլված է նույն կայքի հետևյալ հասցեում՝ <http://www.prleap.com/pr/68287/monitorus-smart-agent-enhances-systems>), այդ ցուցանիշները եղել են համապատասխանաբար 5000 և 22000: Այդ կայքը հանդիսանում է վճարովի հարթակ, որտեղ ընկերությունները գրանցվելով կարող են տեղադրել իրենց մասին պաշտոնական տվյալներ՝ ներդրողներ ներգրավելու նպատակով:

Համացանցում պահպանվել են «Մոնիտիս» համակարգի պաշտոնական կայքից (monitis.com) քաղվածքներ, որոնցից պարզ է դառնում, որ համակարգից օգտվելու համար 2007 թվականի ապրիլի 7-ից արդեն ներդրված էին սակագնային փաթեթներ: Մասնավորապես՝ օգտվողների համար գործել են հետևյալ սակագնային փաթեթները.

1. «Անձնական» - 1 ուղղությունով մոնիտորինգի հնարավորություն - 1.28 ԱՄՆ դոլար/ամսական,
2. «Հիմնական» - 8 ուղղություններով մոնիտորինգի հնարավորություն - 9.98 ԱՄՆ դոլար/ամսական,
3. «Պլյուս» - 20 ուղղություններով մոնիտորինգի հնարավորություն - 39.98 ԱՄՆ դոլար/ամսական:

Վերոգրյալից պարզ է դառնում, որ «Մոնիտիս» համակարգի համար 2007 թվականի ապրիլ ամսին (Հիմնադրամի բաժնեմասի վաճառքից առաջ) արդեն իսկ ներդրված էր մոնետիզացիայի մեխանիզմ, ինչպես նաև առկա էր օգտվողների թվաքանակի շարունակաբար ավելացող աճի տեմպ, այսինքն սպասվելիք եկամուտները երաշխավորված էին: Միջազգային փորձը վկայում է, որ SS համակարգերի համար նման նախադրյալների առկայությունը համակարգը դարձնում է արժեքավոր և պահանջված:

Հարկ է նշել, որ «Սորսիո» ընկերության կողմից 2009 թվականի հունվարին կազմած բիզնես նախագծում նախատեսվում էր 2013 թվականին ընկերության վաճառքի ծավալները հասնել 60.0 մլն ԱՄՆ դոլարի: 2011 թվականի հունիսի 30-ին ՀՀ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի կողմից հաստատված բաժանիչ հաշվեկշռի հիման վրա «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունից առանձնացման եղանակով 2011 թվականի օգոստոսի 26-ին ստեղծվել է

իրավահաջորդ «Մոնիտիս ԶԻ-ԷՖ-Այ» ՓԲ ընկերությունը (հիմնադիր՝ Հովհաննես Ավոյան), որին որպես ոչ նյութական ակտիվներ փոխանցվել են «Մոնիտիս» և «Մոնիտորաս» համակարգերը: Հովհաննես Ավոյանին պատկանող ամերիկյան «Մոնիտիս Ինք» ընկերության հետ «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունը 2008 թվականից ունեցել է վերավաճառքի համաձայնագիր: 2011 թվականի սեպտեմբեր ամսին SS ոլորտում համաշխարհային ճանաչում ունեցող ամերիկյան «ԶԻ-ԷՖ-Այ Սոֆթվեյր» ընկերությունը գնել է ԱՄՆ-ում գրանցված «Մոնիտիս Ինք.» և ՀՀ-ում գրանցված «Մոնիտիս ԶԻ-ԷՖ-ԱՅ» ընկերությունները ամբողջությամբ: Վաճառքի գինը 4.38 միլ ԱՄՆ դոլար է: Ըստ գնորդ ընկերության՝ ԱՄՆ-ի կառավարությանն առընթեր արժեթղթերի և բորսաների պետական հանձնաժողովին ներկայացրած հաշվետվության (<https://www.sec.gov/Archives/edgar/data/1534271/000104746912009998/a2208946zf-1.htm>),

սպասվելիք եկամուտը 2011 թվականի արդյունքներով կկազմեր շուրջ 70.0 մլն ԱՄՆ դոլար:

«Սորսիո» ՓԲ ընկերության աշխատակիցների կողմից ավելի ուշ (2010-2011թթ.) ստեղծված երկրորդ պրոյեկտը «Պիկասարտն» է, որն անհամեմատ ավելի մեծ հաջողություն ունի:

2009 թվականի մայիսի 5-ի դրությամբ «Սորսիո» ՓԲ ընկերության բաժնետերերն են հանդիսացել Հ. Ավոյան – 80% և ազգությամբ հնդիկ Արավինդ Բաբուն – 20%: Համացանցում առկա տեղեկատվության ուսումնասիրությունից պարզվեց, որ Հ. Ավոյանը և Ա.Բաբուն համագործակցել են դեռ 2000 թվականից: ՀՀ վարչապետի 2002 թվականի հունվարի 14-ի թիվ 16 որոշմամբ հաստատվել է Հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի կազմը, որում ընդգրկվել է նաև Հ. Ավոյանը՝ որպես «Բրայանս» ՓԲ ընկերության նախագահ, գործադիր տնօրեն, որի միակ բաժնետերը մինչ 2003 թվականը հանդիսացել է ԱՄՆ-ում գրանցված և Բաբուն պատկանող «Բրայանս» ընկերությունը:

ՀՀ կառավարության 2009 թվականի փետրվարի 19-ի թիվ 179-Ա որոշմամբ «Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի կողմից «Սորսիո» ՓԲ ընկերությանը տրամադրվել է 125.0մլն ՀՀ դրամի վարկ՝ առանց գրավի, տարեկան 0,001% տոկոսադրույքով, վարկային պայմանագրում նախատեսելով, որ նշված վարկի մարումը վերոնշյալ հիմնադրամի կողմից իրականացվելու է «Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի հաշվին այդ վարկի մարման համար նպատակային մուտքերի ստացման կամ հիմնադրամի գործունեության արդյունքում բավարար չափով դրամական միջոցների ազատ մնացորդի առաջացման դեպքում: Վարկի տրամադրման համար հիմք է հանդիսացել ընկերության կողմից ներկայացրած բիզնես նախագիծը և տնտեսության զարգացմանը նպաստող ներդրումային ծրագրերի աջակցության օպերատիվ շտաբի 2009 թվականի հունվարի 23-ի նիստի թիվ 18-38 արձանագրային որոշումը: Բիզնես նախագծում առանցքային տեղ է զբաղեցնում «Մոնիտիս» համակարգը, որը ներկայացվում է որպես «Սորսիո» ընկերության հաջողված և արժեքավոր արտադրանք: 2009 թվականի մայիսի 5-ին «Սորսիո» ՓԲ ընկերության կանոնադրական կապիտալը ավելացել է՝ հասնելով 41,560.0 հազ. դրամ: Արդյունքում, «Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնադրամը «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունում 2009 թվականի մայիսի 12-ի դրությամբ ունեցել է 25.9% բաժնեմաս, որից 6%-ը օտարել է 2009 թվականի սեպտեմբերի 28-ին, իսկ մնացած 19.9%-ը՝ 2011 թվականի հուլիսի 15-ին:

2.2 «Պիկսարտ» պրոյեկտի նախատիպ են հանդիսացել «Ընդրոուինգ» («AnDrawing») և «Ֆոտո-Այ-Դի» («PhotoID») անվանումներով ծրագրերը, որոնք համացանցում առկա էին դեռևս 2010 թվականից սկսած:

Դրանց հաջորդել է «Պիկսին» («Picsin») անվանումը, ինչն էլ հանդիսանում է «Պիկսարտի» («Picsart») առաջին տարբերակներից և 2011 թվականի մարտ ամսից հասանելի է եղել օգտվողների համար*:

Ուսումնասիրելով «Պիկսին v1.6.2» («Picsin» v1.6.2), որը հանդիսացել է առաջին տարբերակների (v1 - version 1) շարքից, և հասանելի է եղել 2011 թվականի հունիսից, պարզվեց, որ այն կնքված էր «Սորսիո» ընկերությանը պատկանող, 2009 թվականի ապրիլի 2-ից մինչև 2036 թվականի օգոստոսի 18-ը վավերականության ժամկետ ունեցող, էլեկտրոնային ստորագրությամբ: Էլեկտրոնային ստորագրությամբ կնքելը պարտադիր պայման է, որի միջոցով արտացոլվում է ծրագրային կոդի յուրաքանչյուր կոմպոնենտի և ամբողջական հավելվածի մասին տեղեկատվություն, այդ թվում՝ սեփականատիրոջ մասին: Թույլատրվում է կիրառել միայն միջազգային ստանդարտով սահմանված էլեկտրոնային ստորագրություն, ինչը կեղծման ենթակա չէ: 2011 թվականի տարեվերջին «Պիկսինը» («Picsin») վերանվանվել է «Պիկսարտ» («Picsart»): 2016 թվականի դրությամբ «Պիկսարտ»-ի գործող տարբերակը ևս կնքված է «Սորսիո» ընկերությանը պատկանող էլեկտրոնային ստորագրությամբ:

Ուսումնասիրությամբ պարզվեց, որ հայկական «Օփեն-Սոֆթ Կոնսալթ» ՍՊ ընկերությունից առանձնացման եղանակով ստեղծված հայկական «Պիկսարտ» ՍՊ ընկերությանը գնել է ամերիկյան «Պիկսարտ Ինք» ընկերությունը (նախկինում «Սոշլին» - Socialin): Այս երեք ընկերությունների հիմնադիրը Հովհաննես Ավոյանն է: ՀՀ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի կողմից հաստատված բաժանիչ հաշվեկշռում «Պիկսարտ» ծրագրային լուծումը արտացոլված չէ որպես ոչ նյութական ակտիվ, ուստի անհասկանալի է, թե նշված լուծումը, կնքված լինելով «Սորսիո» ընկերությանը պատկանող էլեկտրոնային ստորագրությամբ, ինչպես է դարձել ամերիկյան «Պիկսարտ Ինք» ընկերության սեփականություն: Ուշագրավ է, որ ըստ «Գուգլը» ընկերության հավելվածների հարթակի (<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.picsart.studio>), «Բլումբերգ» ընկերության պաշտոնական կայքի (<http://www.bloomberg.com/research/stocks/private/snapshot.asp?privcapId=283855265>), «ԼինկեդԻն» սոցիալական ցանցի «Սոշլին» ընկերության էջի, «Պիկսարտ» ծրագրային լուծումը ներկայումս պատկանում է «Պիկսարտ Ինք» ընկերությանը:

Համացանցում առկա տեղեկատվության ուսումնասիրությունից պարզվեց, որ SS ոլորտում համաշխարհային ճանաչում ունեցող «Սեքվոյա Կապիտալ» վենչուրային ֆոնդը 2015 թվականին «Պիկսարտ» պրոյեկտում կատարել է 25.0 մլն ԱՄՆ դոլարի, իսկ 2016 թվականին՝ ևս 20.0 մլն ԱՄՆ դոլարի ներդրում: 2015 թվականին «Ֆեյսբուքի» և «Ինստագրամի» մարկետուոգ Էրիկ Էդջը նշանակվել է ամերիկյան «Պիկսարտ Ինքի» փոխնախագահ: Պրոյեկտը բջջային հեռախոսների հավելվածների վարկանիշային սանդղակի ֆոտոնկարների կատեգորիայում զբաղեցնում է բարձր հորիզոնականներ: «Ինստագրամ» հավելվածը, զբաղեցնելով առաջին հորիզոնական 2012 թվականին, վաճառվել է «Ֆեյսբուք» ընկերությանը՝ 1.0 մլրդ ԱՄՆ դոլարով: Ի դեպ, 2015 թվականին «Forbesը» «Պիկսարտը» գնահատել է 250.0 մլն ԱՄՆ դոլար:

Ծանոթություն* <http://web.archive.org/> համակարգն արխիվացնում և պահպանում է համացանցի պարունակությունը որոշակի պարբերականությամբ:

Փաստորեն, Հիմնադրամի և «Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի՝ «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունում ունեցած բաժնեմասերն օտարելիս ընկերությունն արդեն գործարկել էր հաջողված ծրագրային համակարգեր (առաջին դեպքում «Մոնիթորաս» և «Մոնիթրիս», երկրորդ դեպքում՝ «Պիկսարտ»), որոնց հաջողված և արժեքավոր լինելու հանգամանքը երկու դեպքում էլ պարզ էր թողարկումից կարճ ժամանակ անց: Պետական շահի տեսանկյունից անհասկանալի և ոչ շահավետ է բաժնեմասերի վաղօրոք և առանց իրական շուկայական գնի որոշման օտարումը: Ստուգման ընթացքում ի հայտ եկած վերոնշյալ փաստերը՝ մասնավորապես «Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի՝ «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունում ունեցած բաժնեմասի օտարման գործընթացը, հնարավոր է մանրամասն ուսումնասիրել «Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնադրամում:

3. Հիմնադրամի կողմից ստեղծված ընկերությունների բաժնետոմսերի իրական արժեքի գնահատման և դրանց վաճառքի հավանական գնի որոշման վերաբերյալ

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների (այդ թվում՝ բաժնետոմսերի) ձեռքբերումը, գույքագրումը, մաշվածության հաշվարկը, օտարումն ու վերագնահատումը կատարվում է «Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներին համապատասխան: Նշված օրենքի 10-րդ հոդվածի՝ հաշվապահական հաշվառում վարելու և ֆինանսական հաշվետվություններ կազմելու սկզբունքներից է հանդիսանում արժանահավատությունը, որի հիմքում է, մասնավորապես՝ ակտիվների իրական գնի որոշումը: Օրենքի 4-րդ հոդվածով սահմանվել է, որ հաշվապահական հաշվառման կարգավորումը իրականացվում է հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով: Ֆինանսական հաշվետվություններ կազմելու գործընթացում հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների կիրառման անհրաժեշտությունը սահմանվել է նաև վերոնշյալ օրենքի 21-րդ հոդվածով:

Այսպիսով, ընկերություններում հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների կիրառումը պարտադիր բնույթ է կրում: Ակտիվների և պարտավորությունների գնահատումը այն դրամական մեծության որոշումն է, որով դրանք գրանցվում են հաշվապահական հաշվառում իրականացնելիս և ֆինանսական հաշվետվություններ կազմելիս: Գնահատման գործընթացը տեղի է ունենում սկզբնական և ընթացիկ արժեքի հայեցակարգային դրույթների կիրառմամբ, որը բովանդակում է ակտիվների ընթացիկ և շուկայական արժեքի որոշման անհրաժեշտությունը: Գնահատման հիմունքների կիրառման գործընթացները սահմանվում են հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտներով (այսուհետ՝ ՀՀՄՍ) և ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներով (այսուհետ՝ ՖՀՄՍ):

Հիմնադրամը՝ 2007 թվականի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում նշել է, որ ներկայացվող ֆինանսական համախմբված հաշվետվությունները պատրաստվել են «Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների» պահանջների համաձայն: ՖՀՄՍ-ն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից ընդունված ստանդարտներն ու

մեկնաբանություններն են, որոնք ներառում են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտները (ՖՀՄՍ) և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտները (ՀՀՄՍ): «ՍՕՍ-Աուդիտ» աուդիտորական ընկերությունը Հիմնադրամի ղեկավարությանն է ներկայացրել 2007 թվականի ֆինանսական տարվա հաշվետվությունների կազմման ճշտության և դրանց համապատասխանության վերաբերյալ թիվ 16 եզրակացությունը, որում նշվել է, որ Հիմնադրամի ղեկավարությունը պատասխանատու է ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար:

Հաշվապահական հաշվառման թիվ 39 միջազգային ստանդարտի 9-րդ կետի՝ ճանաչմանը և չափմանը վերաբերող սահմանումների համաձայն, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ են, մատչելի են վաճառքի համար և ճանաչվում են իրական արժեքով կամ ամորտիզացված արժեքով: Սույն ստանդարտով նախատեսված դեպքերում ամորտիզացված արժեքով ակտիվի չափումն իրականացվում է արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ:

Այն, որ բաժնեմասերն ընկերություններում ենթակա էին վերաչափման, (վերագնահատման) նշվել է նույն Հիմնադրամի կողմից և փաստվել աուդիտորական ընկերության թիվ 16 եզրակացությունում՝ «Ներդրումները գործող շուկայում չունեն գնանշված շուկայական գին և նրանց իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել...»: Ակնհայտ է, որ Հիմնադրամի կողմից հղում է կատարվել ՀՀՄՍ թիվ 39 ստանդարտի «Ֆինանսական ակտիվների հետագա չափումը» բաժնի 46-րդ կետով սահմանված դրույթին՝ փորձելով հիմնավորել ֆինանսական ակտիվի հետագա չափման անհնարինությունը: Սակայն, *ակտիվի վերաչափման (վերագնահատման) առանձին մեթոդների կիրառման պարագայում հնարավոր կլինե՞ր դա իրականացնել*: Օրինակ, ակտիվի վերագնահատման համապատասխան պատվեր կարող էր տրվել մասնագիտացված կազմակերպությանը (անկախ գնահատողին):

Ձեռնարկության ակտիվները սկզբնական արժեքով ճանաչումից հետո պետք է հաշվառվեն վերագնահատված գումարով, ինչն իրենից ներկայացնում է դրա իրական արժեքը՝ վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ: Վերագնահատումները պետք է կատարվեն բավարար պարբերականությամբ, որպեսզի հաշվեկշռային արժեքն էականորեն չտարբերվի հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ դրա իրական արժեքից: Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի աճին համապատասխան աճում է նաև ընկերության սեփական կապիտալը:

Բաժնետոմսերի արժեքն ուղիղ համեմատական է ձեռնարկության ֆինանսական, տնտեսական վիճակի, նրա հեռանկարային զարգացման, բիզնեսի ընդլայնման և ակտիվների ավելացման հետ: Հետևաբար ձեռնարկության բաժնետոմսերը պետք է չափվեն իրական արժեքով, որի գնահատման համար կիրառելի են կապիտալի շուկայի, սեփական կապիտալի և շահույթի կապիտալացման գնահատման մեթոդները: Բաժնետոմսերի իրական արժեքը որոշվում է դրանց առք ու վաճառքի, ձեռնարկության վերակառուցման, ակցիաները որպես կապիտալ ներդրման, ակցիաների գրավադրման, դրանք հավատարմագրային կառավարման հանձնելու ժամանակ:

Բաժնետոմսերի իրական արժեքի գնահատման նպատակը դրա վաճառքի հավանական գնի որոշումն է:

Բաժնետոմսերի իրական գնի հաշվարկի հիմքում դրված են հետևյալ մոտեցումները. *ա/ ծախսային՝* բովանդակում է այն, թե ինչ չափով ծախսեր են հարկավոր, որպիսի հիմնադրվի նմանատիպ ձեռնարկություն համանման ակտիվներով և ընթացիկ շահույթով, *բ/ համեմատական՝* բաժնետոմսերի արժեքը որոշվում է նմանատիպ ձեռնարկությունների բաժնետոմսերի իրական արժեքով, *գ/ եկամտային՝* հաշվի է առնվում շահութաբաժնի այն չափը, որը հիմնարկության շահույթից ապագայում կարող է ստանալ բաժնետերեր: Վերջին մոտեցումը ձևավորվել է այն իմաստով, որ ներդրողին պակաս չափով է հետաքրքրում հիմնարկության ընթացիկ վիճակը, այլ ոչ, թե ինչ ակնկալվող եկամուտ կարող է ունենալ բաժնետերը ապագայում:

ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2016 թվականի մայիսի 23-ի թիվ 01/6-1/17203-16 գրությանն ի պատասխան ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեն 2016 թվականի մայիսի 26-ին թիվ 01/6-1/17203-16 և 2016 թվականի հունիսի 22-ին թիվ 01/6-1/18852-16 գրություններով ներկայացրել է վերոնշյալ կազմակերպությունների կողմից հարկային մարմիններին ներկայացված տարեկան ֆինանսատնտեսական գործունեության արդյունքներին վերաբերող հաշվետվությունները:

Հաշվետվություններում ամրագրված ցուցանիշների ուսումնասիրությամբ արձանագրվեց, որ 2006 թվականին «Սորսիո» ՓԲ ընկերության կողմից մատուցված ծառայությունների դիմաց հասույթը կազմել է 90,832.0 հազ. դրամ: Հաջորդ տարի՝ 2007 թվականին, ընկերության եկամուտներն աճել են շուրջ 2.4 անգամ՝ կազմելով 219,657.0 հազ. դրամ: Սակայն, բաժնետոմսերի իրական արժեքի որոշման նպատակով համապատասխան քայլեր չեն ձեռնարկվել և առանց գնագոյացումը հիմնավորող հաշվարկ-հիմնավորումների դրանք վաճառվել են ընդամենը 20% հավելյալ արժեքով:

«Էյ-Այ-Թի» ՓԲ ընկերության 2007 թվականի ֆինանսատնտեսական գործունեության արդյունքներով ընկերության ծառայությունների մատուցումից հասույթը կազմել է 136,078.0 հազ. դրամ՝ միաժամանակ ապահովելով շահութաբերության բարձր, այն է՝ 34.3% մակարդակ, քանի որ տվյալ տարում շահույթը կազմել է 46,774.0 հազ. դրամ: Սակայն, ինչպես «Սորսիո» ՓԲ ընկերության պարագայում, այնպես էլ տվյալ դեպքում Հիմնադրամի բաժնեմասը վաճառվել է կամայականորեն սահմանված (չհիմնավորված) 20% հավելյալ արժեքով՝ ընդամենը 18,000.0 հազ. դրամ գումարով:

Ցանկացած ստանդարտի կիրառում հաշվետվություններում առանձին գործիքների ճանաչման և դրանց արտացոլման նպատակ է հետապնդում: Վաճառքի ժամանակ հավանական արժեքի որոշումը պայմանավորված է նաև արդյունավետ կառավարման անհրաժեշտությամբ: Վերոնշյալ ընկերություններում Հիմնադրամի բաժնեմասերը վաճառվել են անվանական արժեքից 20% հավելաճով, որի հիմքում գնագոյացման որևիցե հաշվարկ-հիմնավորում չի ներկայացվել, փաստացի անտեսվել են ակտիվների իրական արժեքի գնահատման մեթոդներն ու հայեցակարգային մոտեցումները և օրենսդրության պահանջները:

4. Հիմնադրամի կողմից տրամադրված փոխառությունների վերաբերյալ

2014 թվականի սեպտեմբերի 1-ին կնքված փոխառության պայմանագրով Հիմնադրամը 9,000.0 հազ. դրամ գումարով փոխառություն է տրամադրել քաղաքացի Բ. Ենգիբարյանին, 0% տոկոսադրույքով, մարման ժամկետ է սահմանվել 2014 թվականի դեկտեմբերի 27-ը, իսկ գումարը սեպտեմբերի 2-ին Հիմնադրամի կողմից թիվ 345 վճարման հանձնարարագրով «HSBC Հայաստան» բանկում սպասարկվող 001-171750-002 հաշվարկային հաշվից փոխանցվել է փոխառուի նույն բանկի 001-008234-020 հաշվարկային հաշվին: Այնուհետ, նախ՝ 2014 թվականի դեկտեմբերի 25-ին, ապա 2015 թվականի մայիսի 21-ին փոխառության պայմանագրում կատարվել են փոփոխություններ, համաձայն որոնց փոխառության պայմանագրի գործողության ժամկետը երկարաձգվել է մինչև 2015 թվականի դեկտեմբերի 31-ը: Միաժամանակ անփոփոխ է մնացել փոխառու գումարի տրամադրման պայմանը՝ 0% տոկոսադրույքը: Նշված 9,000.0 հազ. դրամ գումարը հետագայում մարվել է երկու փուլով. 2015 թվականի փետրվարի 24-ին փոխանցվել է 5,797.0-ը, իսկ դեկտեմբերի 11-ին նաև 3,203.0 հազ. դրամը:

Ուսումնասիրությամբ պարզվեց, որ 2012 թվականին նույնպես փոխառու միջոցներ են տրամադրվել քաղաքացի Բագրատ Ենգիբարյանին: 2012 թվականի մարտի 14-ի կնքված փոխառության պայմանագրով տրամադրվել է 8,000.0 հազ. դրամ՝ 4% տոկոսադրույքով և 1 տարի ժամկետով, իսկ 2013 թվականի մարտի 12-ին կատարված փոփոխությամբ մարման ժամկետը երկարաձգվել է մինչև տարեվերջ: Փոխառության պայմանագրի կնքման օրը նշված գումարը թիվ 45 վճարման հանձնարարագրով Հիմնադրամի՝ «HSBC Հայաստան» բանկում սպասարկվող 001-171750-002 ավանդային հաշվից փոխանցվել է փոխառուի նույն բանկի 001-008234-020 հաշվարկային հաշվին:

Փոխառության տրամադրման հաջորդ պայմանագիրը կնքվել է 2012 թվականի մայիսի 17-ին և նույն օրը վճարման թիվ 94 հանձնարարագրով փոխառուի վերը նշված հաշվարկային հաշվին է փոխանցվել պայմանագրով նախատեսված 20,000.0 հազ. դրամը: Մարման ժամկետը նույնպես սահմանվել է 1 տարի, որը 2013 թվականի մայիսի 15-ին կնքած համաձայնագրով երկարաձգվել է մինչև տարեվերջ:

Բագրատ Ենգիբարյանը Հիմնադրամի ստեղծման պահից առ այսօր Հիմնադրամի տնօրենն է: Փաստացի փոխառության պայմանագրերը ստորագրվել են իր կողմից լիազորված անձանց միջոցով իր հետ: Նշենք, որ փոխառության պայմանագրերի կնքման ժամանակ Հիմնադրամի անունից հանդես են եկել տնօրենի կողմից լիազորված անձինք, Հիմնադրամի աշխատակիցներ Ժենյա Ազիզյանը և Արթուր Մելիքյանը: *Խախտվել է «Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված պահանջը այն մասին, որ հիմնադրամի սեփականությունը չի կարող օգտագործվել ի շահ իր հիմնադիրների, հիմնադրամի մարմինների անդամների, ինչպես նաև հիմնադրամի աշխատողների: Փոխառությունների տրամադրումը որպես գործառույթ հակասում է նաև ֆինանսական միջոցները նպատակային և արդյունավետ ծախսելու սկզբունքին: Խախտվել է Կանոնադրության 5.5-րդ կետի պահանջը, այն է՝ Հիմնադրամի ֆինանսական միջոցները պետք է օգտագործվեն բացառապես Հիմնադրամի կանոնադրական նպատակներին համապատասխան: Փաստացի, պաշտոնավար անձի կողմից իրականացվել են գործառույթներ, որոնցում անձնական շահագրգռվածությունն ակնհայտ է:*

5. Հիմնադրամին Գյումրու և Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնների գլխավոր օպերատոր ճանաչելու և գործունեությունը իրականացնելու նպատակով տրամադրված գույքի և պետական աջակցության, ինչպես նաև դրանց օգտագործման վերաբերյալ

5.1 ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հունվարի 9-ի թիվ 13-Ն որոշմամբ (այսուհետ՝ Որոշում) «Արդյունաբերության զարգացման» հիմնադրամի փոխարեն, որպես Գյումրու տեխնոլոգիական կենտրոնի (այսուհետ՝ ԳՏԿ) գործունեության ծրագրի իրականացման հետ կապված աշխատանքների և ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված համապատասխան տարվա՝ ԳՏԿ-ի գործունեության իրականացմանը պետական աջակցության ծրագրի միջոցառումների գլխավոր օպերատոր է ճանաչվել Հիմնադրամը: Նույն որոշման համաձայն ամրագրվել է, որ ԳՏԿ-ի գործունեության համար Գյումրի քաղաքի Գայի 1 հասցեում գտնվող անշարժ գույքի շինարարության ավարտից և ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով պետական գրանցումից հետո նշված անշարժ գույքն անհատույց օգտագործման իրավունքով 20 տարի ժամկետով կտրամադրվի Հիմնադրամին: Մինչև անշարժ գույքի անհատույց օգտագործման պայմանագրի կնքելը Հիմնադրամը ստանձնել է դրա պահպանությունը: Որոշման մեկ այլ կետով «Արդյունաբերության զարգացման հիմնադրամին առաջարկվել է Գյումրու տեխնոպարկի գործունեության տարեկան ծրագրերի իրականացման նպատակով ձեռք բերված 69,085.8 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով գույքը (ցանկը նշված է Որոշմանը կից հավելվածում), ներառյալ «Սոլարթ» և «ՏեխնոՊոլ» ՓԲ ընկերություններում առկա բաժնեմասերն նվիրաբերել Հայաստանի Հանրապետությանը՝ ի դեմս ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությանը՝ այն Հիմնադրամին նվիրաբերելու պայմանով:

Գայի 1 հասցեում գտնվող անշարժ գույքը Հիմնադրամի կողմից ընդունվել է 2014 թվականի փետրվարի 28-ի շինարարության ավարտական ԱԿՏ-ի և ավարտված շինարարական օբյեկտը շահագործման ընդունող հանձնաժողովի ԱԿՏ-ի համաձայն: Այնուհետ, ՀՀ կառավարության 2015 թվականի օգոստոսի 13-ի թիվ 945-Ա որոշման համաձայն, 2015 թվականի սեպտեմբերի 30-ին գույքի հանձնման-ընդունման ԱԿՏ-ով անշարժ գույքը հանձնվել է ՀՀ կառավարությանն առնթեր պետական գույքի կառավարման վարչությանը, որը 2015 թվականի հոկտեմբերի 29-ին անհատույց օգտագործման պայմանագրով հանձնվել է Հիմնադրամին և 2015 թվականի նոյեմբերի 9-ին կատարվել է իրավունքի պետական գրանցում:

5.1.1 Այսպիսով, Հիմնադրամի կողմից 2014 թվականի հունվարից մինչև 2015 թվականի նոյեմբեր ամիսներն ընկած ժամանակահատվածում վերոնշյալ անշարժ գույքն, առանց իրավական հիմքեր ունենալու, փաստացի օգտագործվել է, չնայած որ Որոշման համաձայն Հիմնադրամը ստանձնել է միայն գույքի պահպանությունը:

5.1.2 Ստուգման արդյունքում պարզվեց, որ Որոշմանը կից հավելվածում նշված 69,085.8 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով գույքը, ներառյալ «Սոլարթ» և «ՏեխնոՊոլ» ՓԲ ընկերություններում առկա բաժնեմասերը, չեն նվիրաբերվել Հիմնադրամին (չի կնքվել նվիրատվության պայմանագիր): Սակայն, նշված գույքից գրասենյակային կահավորանքը, համակարգչային տեխնիկան, լաբորատոր սարքավորումները, ավտոմեքենան և այլն՝ 41,113.8 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով ապրանքները, առանց հաշվապահական հաշվառման,

փաստացի գտնվում են ԳՏԿ տարածքում, որոնք դեռևս 2014 թվականի սկզբից առանց իրավական հիմքի մինչ օրս ապօրինի տիրապետվում ու շահագործվում են կենտրոնի և այնտեղ տեղակայված ընկերությունների կողմից:

Մասնավորապես՝

1) 2014 թվականի առաջին եռամսյակից ԳՏԿ-ի վարձակալված տարածքից առանց համապատասխան համաձայնության և/կամ թույլտվության Գայի 1 հասցեում գտնվող շենք է տեղափոխվել առկա գրասենյակային կահավորանքը և լաբորատոր սարքավորումները:

2) Նշված ժամանակահատվածում վերանորոգված շենքում իրականացվել են ընկերություններին խորհրդատվություններ ու աջակցություններ, դասընթացներ, վերապատրաստումներ, լաբորատոր աշխատանքներ և այլն:

3) Նշված ժամանակահատվածում վերանորոգված շենքում տեղակայվել և իրենց գործունեություններն են ծավալել ընդհանուր թվով 21 ընկերություններ:

4) 41,113.8 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով գույքը, առանց հաշվապահական հաշվառման, փաստացի գտնվում են ԳՏԿ տարածքում, որոնք առանց իրավական հիմքի (նվիրատվության պայմանագիր), ապօրինի տիրապետվում ու շահագործվում են:

Վերոգրյալով խախտվել է՝

- Հիմնադրամի Կանոնադրության 3.6-րդ կետի ա) ենթակետը և 5.2-րդ կետը, այն է՝ Հիմնադրամն իրավունք ունի ՀՀ օրենսդրությամբ չարգելված բոլոր ձևերով ձեռք բերել գույք, տիրապետել, օգտագործել ու տնօրինել դրանք և դրանցից ստացված եկամուտը իր գործունեության առարկային, նպատակներին ու գույքի նշանակությանը համապատասխան: Արդյունքում խախտվել է ՔՕ 10-րդ հոդվածի և 135-րդ հոդվածի 2-րդ մասերը, «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, քանի որ անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը, օգտագործման իրավունքը և այլ գույքային իրավունքները, այդ իրավունքների փոխանցումն ու դադարումը ենթակա են պետական գրանցման, հետևաբար օգտագործման իրավունքները ծագում են դրանց գրանցման պահից: Ավելին, Հիմնադրամը կարող է իր ձեռք բերած գույքը կամ գույքի նկատմամբ իրավունքները տնօրինել, այդ թվում՝ ծանրաբեռնել այլ գույքային իրավունքներով, օրենքով սահմանված կարգով այդ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցումից հետո:

- ՔՕ-ի 176-րդ հոդվածի 1-ին մասը և «Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի 1-ին ու 2-րդ մասերը, այն է՝ պայմանագրով գույքը ձեռք բերողի սեփականության իրավունքը ծագում է գույքը հանձնելու պահից: Հաշվապահական հաշվառման և հաշվետվությունների տվյալների արժանահավատությունն ապահովելու նպատակով կազմակերպությունն անցկացնում է ակտիվների և պարտավորությունների գույքագրում, բացի այդ գույքագրման անցկացումը պարտադիր է՝ տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունները կազմելուց առաջ:

5.2 Հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ կառավարության ծրագրով որդեգրված քաղաքականությունն ու սահմանված ռազմավարական գերակայությունները ուղղված են Երևանի ու մարզերի միջև անհամամասնությունների կրճատմանը, գործարար և ներդրումային միջավայրի բարելավմանը, փոքր և միջին բիզնեսի խթանմանը, ՀՀ Շիրակի և Լոռու մարզերի

սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրների լուծմանը, տարածքային համաչափ զարգացման և երկրի ընդհանուր մրցունակության բարձրացման տեսանկյունից ԳՏԿ-ի և Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնի (այսուհետ՝ ՎՏԿ) գործունեության իրականացման ծրագրի մեծապես կարևորմանը, որի նպատակը ժամանակակից գիտելիքահենք և ինովացիոն ենթակառուցվածքներով հագեցած տեխնոլոգիական կենտրոնների արդյունավետ գործունեության ապահովումն է, որն էլ իր հերթին կնպաստի օտարերկրյա ներդրումների ներգրավմանը, նոր ընկերությունների ստեղծմանը կամ ներգրավմանը, որակյալ մասնագետների պատրաստմանն ու վերապատրաստմանը, ինչպես նաև բիզնես աջակցության և խորհրդատվության տրամադրմանը՝ ՀՀ կառավարության կողմից 2014-2016 թվականներին Հիմնադրամին, որպես ԳՏԿ-ի և ՎՏԿ-ի գործունեության իրականացման ծրագրի գլխավոր օպերատոր, աշխատանքների իրականացման համար, համապատասխան որոշումների համաձայն, տրամադրվել է պետական աջակցություն և համապատասխան տարվա համար հաստատվել է ծրագրի իրականացման միջոցառումների ցանկ, որոնց արդյունքում Հիմնադրամի հետ կնքվել են դրամաշնորհային պայմանագրեր (այսուհետ՝ Պայմանագիր): Վերոգրյալ աջակցությունը տրամադրվել է նաև հաշվի առնելով Համաշխարհային բանկի «Է.- հասարակության և մրցունակության համար նորարարության վարկային ծրագրի» (այսուհետ՝ Վարկային ծրագիր) շրջանակներում կառուցված կենտրոնների, դրանք ժամանակակից սարքավորումներով և գույքով համալրելու, ինչպես նաև այդ կենտրոնների գործունեության ծրագրին ֆինանսապես աջակցելու փաստը:

Պայմանագրով ԳՏԿ-ի և ՎՏԿ-ի միջոցառումներն իրականացնելու նպատակով 2014-2016 թվականներին Հիմնադրամին նախատեսվել է հատկացնել համապատասխանաբար 68,227.2 հազ. դրամ, 150,000.0 հազ. դրամ և 152,957.7 հազ. դրամ գումար: Նույն Պայմանագրի համաձայն Հիմնադրամը ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն (այսուհետ՝ Նախարարություն) է ներկայացրել «Ձեռնարկությունների ինկուբատոր հիմնադրամի կողմից պետության կողմից դրամաշնորհի ձևով տրամադրվող ֆինանսական աջակցության գումարների օգտագործման մասին պայմանագրի շրջանակում իրականացված աշխատանքների վերաբերյալ» տեքստային և ֆինանսական հաշվետվություններ (այսուհետ՝ Հաշվետվություն), որոնք ստացել են դրական եզրակացություն և արդյունքում կատարված աշխատանքների դիմաց փաստացի վճարվել են: Արդյունքում 2014 թվականին ծախսվել է 60,972.0 հազ. դրամ, որից վարչական աշխատակիցների վարձատրության համար՝ 34,634.3 հազ. դրամ, իսկ պահպանման ծախսերի համար՝ 26,337.7 հազ. դրամ, 2015 թվականին ծախսվել է 124,964.5 հազ. դրամ, որից վարչական աշխատակիցների վարձատրության համար՝ 53,507.5 հազ. դրամ, իսկ պահպանման ծախսերի համար՝ 71,457.0 հազ. դրամ, 2016 թվականի առաջին կիսամյակում ծախսվել է 55,612.0 հազ. դրամ, որից վարչական աշխատակիցների վարձատրության համար՝ 37,059.4 հազ. դրամ, իսկ պահպանման ծախսերի համար՝ 18,552.6 հազ. դրամ:

Վերահսկողությամբ պարզվեց.

1) ԳՏԿ-ի 2014 թվականի Հաշվետվությամբ ներկայացված աշխատանքների մեծ մասը իրականացվել է Հիմնադրամի այլ միջոցների հաշվին, ոչ թե պետական բյուջեից տրված միջոցների հաշվին, մասնավորապես՝ «Մասնագիտական կարողությունների զարգացում» թվով

21 կետից բաղկացած միջոցառումներից ընդամենը 4-ն են վճարվել պետական բյուջեից, իսկ «Բիզնես զարգացում և ակսելերացիա» ու «Այլ միջոցառումներ և նախաձեռնություններ» միջոցառումները պետական բյուջեից չեն վճարվել:

2) 2014 թվականի Հաշվետվության «Կենտրոնի վարչական աշխատողների վարձատրություն» ենթահոդվածով նախատեսված միջոցներից ծրագրի ղեկավարին, ով հանդիսանում էր նաև Հիմնադրամի տնօրենը, վճարվել է 2,938.6 հազ. դրամ աշխատավարձ: Միևնույն ժամանակ նշված անձը ԳՏԿ-ի գործունեության ծրագրի շրջանակներում իրականացված միջոցառումների դիմաց վարձատրվել է նաև Վարկային ծրագրի «Աշխատավարձ» ենթահոդվածից շուրջ 1, 260.0 հազ. դրամ:

3) ԳՏԿ-ի և ՎՏԿ-ի 2015 թվականի Հաշվետվությամբ ներկայացված աշխատանքների մեծ մասը իրականացվել է Հիմնադրամի այլ միջոցների հաշվին, ոչ թե պետական բյուջեից տրված միջոցների հաշվին, մասնավորապես՝ «Մասնագիտական կարողությունների զարգացում» միջոցառումներից միայն «Դասընթացներ դպրոցականների համար» և «Ամառային դպրոց» ծրագրերի համակարգումն է վճարվել պետական բյուջեից, իսկ «Բիզնես զարգացում և ակսելերացիա» ու «Այլ միջոցառումներ և նախաձեռնություններ» միջոցառումները պետական բյուջեից չեն վճարվել: ՎՏԿ-ում կատարված «Մասնագիտական կարողությունների զարգացում» միջոցառումներից պետական բյուջեից վճարվել են միայն «Դասընթացներ դպրոցականների համար» և «Ամառային դպրոց» ծրագրերը, իսկ «Բիզնես զարգացում և ակսելերացիա» ու «Այլ միջոցառումներ և նախաձեռնություններ» միջոցառումները պետական բյուջեից չեն վճարվել:

4) 2015 թվականի Հաշվետվության «Կենտրոնի վարչական աշխատողների վարձատրություն» ենթահոդվածով նախատեսված միջոցներից ծրագրի ղեկավարին, ով հանդիսանում էր Հիմնադրամի տնօրենը, վճարվել է 5,722.0 հազ. դրամ աշխատավարձ, ծրագրի համակարգողին՝ 4,344.4 հազ. դրամ աշխատավարձ, ծրագրի ֆինանսիստին՝ 4,858.7 հազ. դրամ աշխատավարձ, ծրագրի իրավաբանին՝ 4,185.0 հազ. դրամ աշխատավարձ: Միևնույն ժամանակ նշված անձինք ԳՏԿ-ի գործունեության ծրագրի շրջանակներում իրականացված միջոցառումների դիմաց վարձատրվել են նաև Վարկային ծրագրի «Աշխատատեղավարձ» ենթահոդվածից համապատասխանաբար շուրջ 2,828.0 հազ. դրամ, 2,544.0 հազ. դրամ, 4,020.0 հազ. դրամ և 1,655.0 հազ. դրամ: Ստուգման արդյունքում պարզ դարձավ, որ ՎՏԿ-ում վերոնշյալ միջոցառումները սկսել են իրականացվել 2015 թվականի հուլիսի 1-ից:

5) ԳՏԿ-ի և ՎՏԿ-ի 2016 թվականի 1-ին կիսամյակի Հաշվետվությամբ ներկայացված աշխատանքների մեծ մասը իրականացվել է Հիմնադրամի այլ միջոցների հաշվին, ոչ թե պետական բյուջեից տրված միջոցների հաշվին, մասնավորապես՝ «Մասնագիտական կարողությունների զարգացում» միջոցառումներից միայն «Տեխ. դպրոց ակումբ» ծրագրի համակարգումն է վճարվել պետական բյուջեից, իսկ «Բիզնես զարգացում և ակսելերացիա» ու «Այլ միջոցառումներ և նախաձեռնություններ» միջոցառումները պետական բյուջեից չեն վճարվել: ՎՏԿ-ում կատարված «Մասնագիտական կարողությունների զարգացում» միջոցառումներից պետական բյուջեից վճարվել է միայն «Դասընթացներ դպրոցականների համար» ծրագիրը, իսկ «Բիզնես զարգացում և ակսելերացիա» ու «Այլ միջոցառումներ և նախաձեռնություններ» միջոցառումները պետական բյուջեից չեն վճարվել:

6) 2016 թվականի 1-ին կիսամյակի Հաշվետվության «Կենտրոնի վարչական աշխատողների վարձատրություն» ենթահոդվածով նախատեսված միջոցներից ծրագրի ղեկավարին, ով հանդիսանում էր Հիմնադրամի տնօրենը, վճարվել է 3,810.0 հազ. դրամ աշխատավարձ, ծրագրի համակարգողին՝ 3,259.0 հազ. դրամ, ծրագրի ֆինանսիստին՝ 3,210.0 հազ. դրամ, ծրագրի իրավաբանին՝ 2,022.0 հազ. դրամ: Միևնույն ժամանակ նշված անձինք ԳՏԿ-ի գործունեության ծրագրի շրջանակներում իրականացված միջոցառումների դիմաց վարձատրվել են նաև Վարկային ծրագրի «Աշխատավարձ» ենթահոդվածից համապատասխանաբար շուրջ 1,788.0 հազ. դրամ, 2,136.0 հազ. դրամ, 1,604.4 հազ. դրամ, և 1,032.0 հազ. դրամ:

Այսպիսով, 2014 թվականից մինչև 2016 թվականի հուլիսի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար Հիմնադրամը պետության կողմից տրամադրվող միջոցների օգտագործման վերաբերյալ կազմված Հաշվետվություններում ներկայացրել է աշխատանքներ, որոնց գերակշիռ մասը իրականացվել են Վարկային ծրագրի միջոցներով: Ուշագրավ է, որ Նախարարության կողմից վերոնշյալ աշխատանքները, որպես ամբողջությամբ պետական միջոցների հաշվին իրականացված միջոցառումներ, ստացել են դրական եզրակացություն, և արդյունքում կատարված աշխատանքների դիմաց փաստացի վճարվել են ՀՀ պետական բյուջեից: Ստուգման ընթացքում ուսումնասիրվել է ՀՀ պետական բյուջեից հատկացված միջոցների օգտագործումը:

Վերոգրյալով խախտվել է՝

- ՔՕ-ի 408-րդ հոդվածը, քանի որ պարտավորության խախտում է համարվում այն չկատարելը կամ անպատշաճ կատարելը, իսկ նույն օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ պարտավորությունները պետք է կատարվեն պատշաճ՝ պարտավորության պայմաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան: Արդյունքում Հիմնադրամի կողմից խախտվել է նաև Պայմանագրի 2.4.2-րդ կետով ամրագրված պահանջները, այն է՝ պայմանագրով նախատեսված ֆինանսական միջոցներն օգտագործել ծրագրով և/կամ պայմանագրով սահմանված նպատակներով ու չափաքանակով:

- Վերը նշված պայմանագրային կետի խախտման հիմքով Նախարարությունը ՀՀ օրենսդրության, ինչպես նաև Պայմանագրի 2.1.4-րդ կետի համաձայն իրավունք ունեւ չընդունել իրականացված միջոցառումները՝ սահմանելով թերությունների անհատույց վերացման ժամկետ և պահանջելու վճարել Պայմանագրերի 5.1-րդ կետով նախատեսված տուգանքը, այն է՝ «Պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունների չկատարման կամ ոչ պատշաճ կատարման դեպքում կազմակերպությունը պարտավորվում է պետական մարմնին փոխհատուցել չիրականացված միջոցառման չափով և վճարել տուգանք՝ չիրականացված միջոցառման համար նախատեսված գումարի 1 տոկոսի չափով: Ընդ որում՝ տուգանքի վճարումը կազմակերպությանը չի ազատում իր պարտավորությունները կատարելու և խախտումները վերացնելու պարտականությունից: Պետական մարմինը սույն կետով նախատեսված գումարները հաշվարկում և հաշվանցում է կազմակերպությանը վճարվելիք գումարներից»:

5.3 Հիմնադրամին անհատույց օգտագործման պայմանագրով տրամադրված ԳՏԿ-ի շենքը 2015 թվականի նոյեմբերի 9-ին ստացել է իրավունքի պետական գրանցում, որից հետո այդ շենքում գտնվող ոչ բնակելի տարածքները պայմանագրերի հիման վրա Հիմնադրամի կողմից հանձնվել են ենթավարձակալության: 2015 թվականի նոյեմբերից մինչև 2016 հուլիսի 1-ը ընկած

Ժամանակահատվածում ԳՏԿ-ում տեղակայվել և իրենց գործունեություններն են ծավալել ընդհանուր թվով 24 ընկերություններ, որի դիմաց Հիմնադրամին վճարվել է 40,537.4 հազ. դրամ վարձավճար:

Վերահսկողությամբ պարզվեց.

1) «Իգիթ Էդգար» և «Թայմ» ՍՊ ընկերությունների վարձավճարի մասով պարտքը 2016 թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ կազմում է համապատասխանաբար 406.8 և 277.3 հազ. դրամ գումար: Հիմնադրամի կողմից գրավոր պահանջ չի ներկայացվել վարձավճարի պարտքի, ինչպես նաև ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված տույժերի վճարման վերաբերյալ:

2) 2014 թվականի 2-րդ եռամսյակից սկսած մինչև 2015 թվականի նոյեմբեր ամիսը ԳՏԿ-ում թվով 21 ընկերություններ զբաղեցրել են շուրջ 2050 մ² տարածք՝ առանց ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսվող իրավական հիմքերի: Հիմնադրամի կողմից վարձավճարներ հաշվարկվելու դեպքում, հիմք ընդունելով կնքված պայմանագրերի ենթավարձակալության տրամադրված տարածքների մակերեսները և համապատասխան վարձավճարները, վերը նշված ժամանակահատվածի համար այն կկազմի շուրջ 79,506.0 հազ. դրամ գումար:

3) 2014 թվականի 2-րդ եռամսյակից սկսած մինչև 2015 թվականի նոյեմբեր ամիսը ընկած ժամանակահատվածում ԳՏԿ-ում շենքի, այդ թվում՝ 21 ընկերությունների կողմից զբաղեցված 2050 մ² տարածքի, պահպանման, մասնավորապես՝ կոմունալ վճարումների և անվտանգության համար Հիմնադրամի կողմից պետական բյուջեի միջոցներից կատարվել է շուրջ 36,000.0 հազ. դրամ գումարի *անարդյունավետ ծախս*:

Վերոգրյալով խախտվել է՝

- ՔՕ-ի 408-րդ հոդվածը, քանի որ պարտավորության խախտում է համարվում այն չկատարելը կամ անպատշաճ կատարելը, իսկ նույն օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ պարտավորությունները պետք է կատարվեն պատշաճ՝ պարտավորության պայմաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան: Հիմնադրամի կողմից խախտվել են ենթավարձակալության պայմանագրի 5.1.2-րդ և 7.1-րդ կետերով նախատեսված պահանջները:

- Որոշման 7-րդ կետով նախատեսված պահանջը: ՔՕ 819-րդ հոդվածի համաձայն պահառուն իրավունք չունի առանց պահատուի համաձայնության օգտվել իրեն հանձնված գույքից, ինչպես նաև դրանից օգտվելու հնարավորություն ընձեռել երրորդ անձանց, բացառությամբ այն դեպքի, երբ պահվող գույքից օգտվելն անհրաժեշտ է դրա պահպանվածությունն ապահովելու համար և չի հակասում պահատվության պայմաններին: Նույն օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի 1-ին մասով. 1) սեփականության իրավունքը սուբյեկտի՝ օրենքով և այլ իրավական ակտերով ճանաչված ու պահպանվող իրավունքն է՝ իր հայեցողությամբ տիրապետելու, օգտագործելու և տնօրինելու իրեն պատկանող գույքը, 2) տիրապետման իրավունքը գույքը փաստացի տիրապետելու իրավաբանորեն ապահովված հնարավորությունն է, 3) օգտագործման իրավունքը գույքից դրա օգտակար բնական հատկությունները քաղելու, ինչպես նաև դրանից օգուտ ստանալու իրավաբանորեն ապահովված հնարավորությունն է, 4) օգուտը կարող է լինել եկամտի և այլ ձևերով: Իսկ ՔՕ 274-րդ և 276-րդ հոդվածներով սեփականատերն իրավունք ունի իր գույքը հետ պահանջել ուրիշի ապօրինի տիրապետումից, ինչպես նաև այն անձից, ով գիտեր կամ պետք է

իմանար իր տիրապետման ապօրինի լինելու մասին (անբարեխիղճ տիրապետող), պահանջել վերադարձնել կամ հատուցել նաև այն բոլոր եկամուտները, որոնք այդ անձը ստացել է կամ կարող էր ստանալ գույքի ապօրինի տիրապետման ամբողջ ժամանակամիջոցում:

6. Նախարարության կողմից Հիմնադրամում իրականացված ուսումնասիրության վերաբերյալ

Ի պատասխան ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2016 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ ՎՊԵ-ԱՆ-47 գրության, Նախարարությունը օգոստոսի 4-ի թիվ 01/12 2/6423/-16 գրությամբ տրամադրել է ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2012 թվականի հուլիսի 2-ի թիվ 541-Ա հրամանով ստեղծված աշխատանքային խմբի կողմից իրականացված Հիմնադրամի 2010, 2011թթ. և 2012 թվականի առաջին եռամսյակի ֆինանսատնտեսական գործունեության ուսումնասիրության (ստուգման) արդյունքները: Փաստացի Հիմնադրամի ստեղծումից (2001 թվականից) ի վեր այլ ստուգում չի իրականացվել:

Սույն տեղեկանքում անդրադարձ է կատարվել մի շարք խախտումների, որոնք ներկայացնում ենք ստորև.

1) Չի պահպանվել «Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի և Կանոնադրության 6.7 կետի ենթակետով սահմանված պահանջն առ այն, որ Հիմնադրամի տարեկան բյուջեի և դրանում կատարվող փոփոխությունների հաստատումը Խորհրդի բացառիկ իրավասությանն է պատկանում, սակայն դրանցում փոփոխությունները կատարվել են Հիմնադրամի տնօրենի հրամաններով, որոնք հանգեցրել են աշխատավարձի և ներկայացուցչական ու գործուղման ծախսերի ավելացմանը:

2) Հիմնադրամի տնօրենի հրամաններով տրվել են նաև պարգևատրումներ, այդ թվում՝ Հիմնադրամի տնօրենին, որի համար Հիմնադրամի ծախսերի նախահաշվով ֆինանսավորում չի նախատեսվել: Սույնով խախտվել է ՀՀ «Աշխատանքային օրենսգրքի» 219-րդ հոդվածով սահմանված պահանջը այն մասին, որ աշխատողին խրախուսում է գործատուն, Հիմնադրամի տնօրենի դեպքում՝ Խորհրդի նախագահը: Այսպես, 2010 և 2011 թվականներին արձանագրված երկու դեպքով պարգևատրման նպատակով հատկացվել է 5,454.2 հազ. դրամ, որից տնօրենի պարգևատրումը կազմել է 3,184.0 հազ. դրամ կամ ամբողջի 58.4%-ը:

3) Հիմնադրամի տնօրենի Հայաստանից դուրս գործուղումների համար հիմք են հանդիսացել միայն տնօրենի հրամանները, մինչդեռ՝ ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 12-ի թիվ 2335 որոշմամբ հաստատված կարգի 3-րդ կետի համաձայն, դրանք պետք է իրականացվեին գործատուի կողմից տրված հրամանի համաձայն: Բացի այդ, նույն կարգի 10-րդ կետով սահմանվում են նաև գործուղման նորմաները, որոնք Հիմնադրամի տնօրենի կողմից մի շարք դեպքերում գերազանցվել են: Տնօրենի 2012 թվականի փետրվարի 6-ի թիվ 6-Ա հրամանով Բ. Ենգիբարյանը գործուղվել է Իսպանիա և Ֆրանսիա և այդ նպատակով ծախսվել է 2,377.6 հազ. դրամ, որի գրեթե կեսը՝ 1,050.4 հազ. դրամը գերազանցել է նորմատիվ ակտով սահմանված գործուղման նորմաները: Ընդհանուր առմամբ ուսումնասիրվող ժամանակահատվածում Հիմնադրամի տնօրենի գործուղման ծախսերը կազմել են 18.6 մլն դրամ:

4) Ներկայացուցչական ծախսերի մեծ մասը կատարվել են Հիմնադրամի տնօրեն Բ. Ենգիբարյանի անվամբ բացված պլաստիկ քարտի միջոցով, իսկ առանձին դեպքերում նաև կանխիկ վճարումներով: Ներկայացուցչական ծախսերի իրականացման համար հիմք են հանդիսացել ռեստորանների և սրճարանների հաշիվ-ճաշացուցակների կտրոնները, ՀԴՄ կտրոնները, սակայն բացակայում է տեղեկատվությունը հանդիպումների կազմակերպման նպատակների, մասնակիցների թվաքանակի վերաբերյալ: Ուսումնասիրությամբ ընդգրկված ժամանակահատվածում տնօրենի պլաստիկ քարտի միջոցով և կանխիկ գումարով կատարվել են 8,930.9 հազ. դրամ վճարումներ:

5) Անդրադարձ է կատարվել նաև կնքված փոխառության պայմանագրին, որով Հիմնադրամի տնօրենին տրամադրվել է 8,000.0 հազ. դրամ, խախտելով «Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված պահանջը:

6) Տեղեկանքում տեղ են գտել նաև ֆինանսատնտեսական գործունեության ուսումնասիրության արդյունքում արձանագրված տարբեր բնույթի այլ խախտումներ, որոնք վերաբերում են գնումների կազմակերպման և գույքագրման գործընթացներին, կնքված աշխատանքային պայմանագրերի և վարձակալությամբ տրված տարածքների մասով իրականացված գործառույթներին:

Նշենք, որ ուսումնասիրությամբ կազմված տեղեկանքի նախագիծը, ըստ ներկայացված տեղեկատվության, 2012 թվականի օգոստոսի 6-ին ներկայացվել է Հիմնադրամ, սակայն դրա վերաբերյալ դիտողություններ կամ առարկություններ չեն ներկայացվել:

7. Միջանկյալ արձանագրություններով նշված փաստերի առնչությամբ Հիմնադրամի կողմից ներկայացված առարկությունների վերաբերյալ

ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2016 թվականի հունիսի 20-ի թիվ 20/2 ««Ձեռնարկությունների Ինկուբատոր» հիմնադրամում ստուգում իրականացնելու մասին» որոշման հիման վրա իրականացված ստուգման ընթացքում հայտնաբերված փաստերի վերաբերյալ ստուգող հանձնաժողովի կողմից կազմվել են ընդհանուր թվով 6 միջանկյալ արձանագրություններ, որոնց առնչությամբ Հիմնադրամի կողմից ներկայացվել են առարկություններ (թվով 6): Վերլուծության ենթարկելով նշված առարկությունները՝ պարզ է դառնում, որ.

1) **Թիվ 1, 3, 5 և 6** միջանկյալ արձանագրությունների մեջ նշված փաստերի, դատողությունների և եզրահանգումների վերաբերյալ Հիմնադրամի կողմից ներկայացված համապատասխան առարկությունները՝ թիվ 3 առարկության 1-ին էջում նշված՝ «...Գտնում ենք, որ «Բաժնեդիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 44-րդ հոդվածը կրում է առավելապես դեկլարատիվ բնույթ (այսինքն չի սահմանում հստակ պարտականություն)...», 2-րդ էջում նշված՝ «...Ի վերջո, Հիմնադրամի խորհուրդը կաշկանդված չէր նման գնահատում իրականացնել, եթե գործնականում դա համարեր անհրաժեշտ: Այսինքն, գտնում ենք, որ օրենսդրական պարտականության բացակայության պայմաններում նման գնահատման իրականացումը կարող էր կատարվել զուտ գործնական (գործարար) անհրաժեշտությամբ պայմանավորված...» և 3-րդ էջում նշված՝ «... Բացի այդ, գտնում ենք, որ նման եզրահանգումը կրում է կամայական բնույթ և

գուրկ է որևէ իրավական հիմքից: Բաժնետոմսերի վաճառքից առաջ վերագնահատում անհրաժեշտ չէ...», թիվ 5 առարկության 1-ին էջում նշված՝ «...Նշենք, որ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 877-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն ... փոխառուն պարտավորվում է փոխադրել վերադարձնել միևնույն գումարի դրամ (փոխառության գումարը) կամ փոխադրելից ստացված գույքին հավասար քանակի և նույն տեսակի ու որակի գույք...» և 2-րդ էջում նշված «...Համադրելով և վերլուծելով վերոնշյալ իրավական նորմերը՝ գտնում ենք, որ փոխառության տրամադրումը ... «Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ մասի կանոնի իմաստով չի հանդիսանում գույքի օգտագործում «ի շահ...» տնօրենի, հետևաբար ... սահմանափակումը կիրառելի չէ քննարկվող իրավիճակում ... Տվյալ դեպքում, Հիմնադրամի տնօրեն Բ. Ենգիբարյանը որևէ օգուտ չի ստացել այդ գույքի օգտագործումից՝ նա ամբողջությամբ վերադարձրել է ստացված փոխառության գումարները, միաժամանակ ... վճարել է տոկոսներ...» և թիվ 6 առարկությունը, ըստ էության՝ հանդիսանում են արձանագրված փաստերի առնչությամբ բացատրություններ, քանի որ դրանք ներկայացված են որպես Հիմնադրամի **սուբյեկտիվ կարծիք**, մասնավորապես՝ փաստերի խեղաթյուրում, օրենքների՝ սեփական տեսանկյունից մեկնաբանում և օրենքով ու այլ իրավական ակտերով սահմանված պահանջների չկատարման պատճառաբանում, ոչ թե առարկություն ստուգող հանձնաժողովի կողմից վերոնշյալ արձանագրություններում նշված ՀՀ օրենսդրության տեսանկյունից ոչ ճիշտ փաստերի վերաբերյալ:

Այսպես՝

- «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքը սահմանում է իրավական ակտերի տեսակները և ստորադասությունը, դրանց մեկնաբանման, պարզաբանման ու համակարգման ընդհանուր կարգը: Նշված օրենքում «**դեկլարատիվ բնույթ**» տերմին առկա չէ: Բացի այդ, «**Չկաշկանդված խորհուրդ**» և «**օրենսդրական պարտականության բացակայություն**» եզրահանգումները Հիմնադրամի ոչ ավել, ոչ պակաս սուբյեկտիվ կարծիքն է: Խորհրդի համապատասխան նիստերում անդամների կամ Հիմնադրամի տնօրենի կողմից բաժնեմասերի օտարման առնչությամբ «**գնահատման իրականացման անհրաժեշտության**» վերաբերյալ առաջարկներ չեն եղել, և հետևաբար որոշումներում և կից արձանագրություններում համապատասխան ձևակերպումներ չկան:

Ինչ վերաբերվում է «**Կամայական բնույթ և գուրկ է որևէ իրավական հիմքից**» և «**վերագնահատում անհրաժեշտ չէ**» եզրահանգմանը, ապա այն հիմնավոր չէ, քանի որ այդ պահանջը բխում է ՀՀ օրենսդրությունից, այդ թվում՝ «Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներից: Ավելին, օրենքում նշվում է նաև, որ հաշվապահական հաշվառման կարգավորումը իրականացվում է հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներով: Նշենք, որ հղումը ՀՀ ստանդարտներին անհիմն է, քանի որ Հիմնադրամը՝ 2007 թվականի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում նշել է, որ ներկայացվող ֆինանսական համախմբված հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական Հաշվետվությունների Միջազգային Ստանդարտների պահանջների համաձայն, ինչը փաստվել է «ՍՕՍ-Աուդիտ» աուդիտորական ընկերության կողմից:

- **Փոխառության տրամադրումը** վերոնշյալ դեպքում չի համապատասխանում Հիմնադրամի գործունեության նպատակներին, իսկ ինչ վերաբերվում է **Բ. Ենգիբարյանի՝ որևէ օգուտ չստանալու փաստարկին**, ապա անհերթեթ է դառնում այն գաղափարը, որ առանց շահի վերցվել է գումար, ինչի դիմաց վճարվել են տոկոսներ:

- Թիվ 6 միջանկյալ արձանագրության վերաբերյալ առարկության մեջ նշված **«գույքի փողոցում հայտնվելը»**, **«գույքի ոչնչացված կամ անհայտացած լինելը»**, **«գույքի արդյունավետ օգտագործումը»**, **«կարճ ժամկետում տիտանական աշխատանք»**, **«անհավանական ջանքեր»**, **«տարեկան 100 պայմանական միավոր գումար»**, ինչպես նաև **«Պալատի առաջարկներ»**, **«բարձրագույն ղեկավարության ցուցումներ»**, **«ամբողջ ծրագրի վերջնականապես տապալում և դրա պատասխանատուների խայտառակում»** տերմինների կիրառումը չի հիմնավորում Հիմնադրամի կողմից ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների չկատարումը և չի ազատում օրենքով սահմանված պատասխանատվությունից:

2) Թիվ 2 միջանկյալ արձանագրության վերաբերյալ առարկությունները և մյուս առարկություններում բովանդակային փոխկապակցվածություն ունեցող առարկություններն ընդունելի չեն, քանի որ դրանք ներկայացված են օրենքների ոչ լիարժեք մեկնաբանությամբ, նույն հարցի շուրջ մոտեցումներն իրարամերժ են և հակասում են միմյանց: Կրկին անգամ ստորև ներկայացվում է միջանկյալ արձանագրություններում ներառված փաստերի ՀՀ օրենսդրությամբ հիմնավորվածությունը՝

- **Մշտական պահպանության ենթակա փաստաթղթերը չպահպանելու վերաբերյալ.**

«Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածով Հիմնադրամների մասին օրենսդրությունը բաղկացած է ՀՀ Սահմանադրությունից, ՀՀ «Քաղաքացիական օրենսգրքից», սույն օրենքից, այլ օրենքներից և իրավական ակտերից: Նույն օրենքի 20-րդ հոդվածի համաձայն Հիմնադրամը պարտավոր է գործել ՀՀ օրենսդրության, ինչպես նաև իր կանոնադրությանը համապատասխան: Հաշվի առնելով Կանոնադրության 8.1-րդ կետը՝ Հիմնադրամը պարտավոր է օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված ժամկետներում իր գտնվելու վայրում պահպանել վերոնշյալ փաստաթղթերը: Հիմնադրամը, հիմք ընդունելով նշված օրենսդրական դրույթները, և հաշվի առնելով ՀՀ կառավարության 2006 թվականի մարտի 9-ի «Պահպանության ժամկետների նշումով արխիվային փաստաթղթերի օրինակելի ցանկը հաստատելու մասին» թիվ 351-Ն որոշման 2-րդ մասի բ) կետը, ինչպես նաև այն փաստը, որ Հիմնադրամը 2002-2008թթ. գործունեության արդյունքում ձևավորված փաստաթղթերի պահպանության, արխիվացման և ոչնչացման համար ղեկավարվել է վերոնշյալ որոշմամբ, պետք է պահպաներ մշտական պահպանության ենթակա փաստաթղթերը: Պահպանության ոչ ենթակա փաստաթղթերի փորձագիտական հանձնաժողովի անդամների գերակշիռ մասը՝ ներառյալ հանձնաժողովի նախագահը, հանդիսացել են Հիմնադրամի աշխատակիցները, որոնք առաջնորդվել են 351-Ն որոշմամբ և որոնց կողմից իրականացված գործառույթները հաստատվել են Հիմնադրամի տնօրենի կողմից:

Ինչ վերաբերվում է որոշ կազմակերպությունների կողմից առաջացած հետաքրքրությանը, հարկ է նշել, որ նշված հետաքրքրվածությունները (գրավոր, թե բանավոր) պետք է արձանագրվեին և պահպանվեին Հիմնադրամի գտնվելու վայրում՝ համաձայն ՀՀ

կառավարության 2006 թվականի մարտի 9-ի 351-Ն որոշման և Կանոնադրության 8.1-րդ կետի: Իսկ Հիմնադրամի կողմից ստուգող հանձնաժողովին տրամադրված առաջարկը չի կարող համարվել փաստաթուղթ:

• **Խորհրդի բացառիկ իրավասություն՝ գույքի տնօրինման կարգի վերաբերյալ.**

«Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 6-րդ կետով կանոնադրությունը սահմանում է հիմնադրամի գույքի տնօրինման և կառավարման կարգը, իսկ նույն օրենքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի, ինչպես նաև Կանոնադրության 6.2-րդ և 6.7-րդ կետերի համաձայն Խորհուրդը հանդիսանում է Հիմնադրամի բարձրագույն կառավարման մարմին, որը կառավարում է Հիմնադրամի գործունեությունը, և որպես իրեն վերապահված բացառիկ իրավասություն, հաստատում է գույքի տնօրինման կարգ:

Ինչ վերաբերվում է Հիմնադրամի տնօրենի կողմից գույքի տնօրինմանը, ապա ՔՕ 163-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն նա իրավունք ունի իրեն պատկանող գույքի նկատմամբ, իր հայեցողությամբ, կատարել օրենքին չհակասող և այլ անձանց իրավունքներն ու օրենքով պահպանվող շահերը չխախտող ցանկացած գործողություն, այդ թվում՝ իր գույքը որպես սեփականություն օտարել այլ անձանց, նրանց փոխանցել տիրապետման և տնօրինման իրավունքները, հետևաբար Հիմնադրամի տնօրենի կողմից գույքի տնօրինումը կարող էր տեղի ունենալ միայն Խորհրդի կողմից արդեն հաստատված, ՀՀ օրենսդրությանը չհակասող գույքի տնօրինման կարգով:

• **Բաժնետոմսերի իրական (շուկայական) արժեքների գնահատման վերաբերյալ.**

ՔՕ 287-րդ հոդվածի համաձայն սեփականության իրավունքը դադարելիս գույքը գնահատվում է դրա շուկայական արժեքով, իսկ Օրենքի 59-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն գույքի շուկայական արժեք է համարվում, ներառյալ՝ ընկերության բաժնետոմսերի և այլ արժեթղթերի արժեքը: Հետևաբար օտարված գույքը ենթակա էր շուկայական գնահատման:

• **Օտարման մասին Խորհրդի համապատասխան որոշումների վերաբերյալ.**

Խորհրդի թիվ 12 որոշմամբ սահմանվել է ոչ ավել, ոչ պակաս, քան բանակցություն վարել՝ օտարելու նպատակով: Նշված որոշումով այլ լիազորություն չի սահմանվել:

Խորհրդի թիվ 15 որոշմամբ սահմանվել է գույքի օտարումը անվանական արժեքով, որը հակասում է ՀՀ օրենսդրությանը:

Խորհրդի համապատասխան որոշումներն իրենցից ենթադրում են այնպիսի որոշումներ, որոնք չեն հակասի ՀՀ օրենսդրությանը՝ համաձայն «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի:

Հարկ է նշել, որ պետական շահի տեսանկյունից անհասկանալի և ոչ շահավետ է բաժնետոմսերի վաղօրոք, առանց իրական շուկայական գնի որոշման վաճառքը: Նմանատիպ գործելաոճով, այսինքն առարկություններով, Հիմնադրամի տնօրենի կողմից փորձ է արվել ՀՀ օրենսդրությամբ իրեն վերապահված նորմերի (պարտականությունների), ինչպես նաև օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված իրավասությունների չկատարումը կամ ոչ լիարժեք իրականացումը հիմնավորել անհիմն բացատրություններով և փաստերի խեղաթյուրմամբ՝ խուսափելով օրենսդրությամբ նախատեսված պատասխանատվությունից:

Միջանկյալ արձանագրությունների վերաբերյալ ներկայացված առարկությունները քննարկվել են Հիմնադրամի տնօրենի հետ՝ մասնակցությամբ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի, ՀՀ վերահսկիչ պալատի նախագահի և ՀՀ ՎՊ խորհրդի համակարգող անդամի:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հիմնադրամի կողմից չեն իրականացվել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի, սույն հաշվետվությամբ նշված օրենքների, ՀՀ կառավարության որոշումների, ինչպես նաև Հիմնադրամի կանոնադրությամբ սահմանված պահանջները, մասնավորապես՝

1.1 Մշտական պահպանության ենթակա փաստաթղթերը չեն պահպանվել,

1.2 Որպես Խորհրդի բացառիկ իրավասություն՝ Հիմնադրամի գույքի տնօրինման կարգ չի հաստատվել,

1.3 Հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհուրդը հավանություն է տվել Հիմնադրամի 50% բաժնային մասնակցությամբ նոր՝ «Սորսիո» ՓԲ ընկերության ստեղծմանը և լիազորել է Հիմնադրամի տնօրենին, որպես Հիմնադրամի ներկայացուցիչ, կնքել ընկերության հիմնադիր պայմանագիր ընկերություն մյուս 50%-ի բաժնետեր Հովհաննես Ավոյանի հետ: Նշված որոշումը հակասում է «Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված պահանջին, քանի որ Հովհաննես Ավոյանը հանդիսանում է հիմնադրամի մարմնի՝ հոգաբարձուների խորհրդի անդամ,

1.4 Հիմնադրամի բաժնեմասերի իրական (շուկայական) արժեքների գնահատում չի կատարվել,

1.5 Հիմնադրամի բաժնեմասերն օտարվել են առանց Խորհրդի համապատասխան որոշումների:

2. «Ձեռնարկությունների ինկուբատոր» հիմնադրամի և «Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունում ունեցած բաժնեմասերն օտարելիս ընկերությունն արդեն գործարկել էր հաջողված ծրագրային համակարգեր (առաջին դեպքում «Մոնիտորաս» և «Մոնիտիս», երկրորդ դեպքում՝ «Պիկսարտ»): 2011 թվականին «Ջի-Էֆ-Այ Սոֆթվեյր» ընկերությունը 4.38 մլն ԱՄՆ դոլարով գնել է ԱՄՆ-ում գրանցված «Մոնիտիս Ինք.» և ՀՀ-ում գրանցված «Մոնիտիս ԶԻ-Էֆ-ԱՅ» ընկերությունները ամբողջությամբ՝ սպասվելիք եկամուտը 2011 թվականի արդյունքներով գնահատելով շուրջ 70.0 մլն. ԱՄՆ դոլար: Ուշագրավ է այն փաստը, որ «Պիկսարտ» ծրագրային լուծումը, կնքված լինելով «Սորսիո» ընկերությանը պատկանող էլեկտրոնային ստորագրությամբ, դարձել է ամերիկյան «Պիկսարտ Ինք» ընկերության սեփականություն: 2015 թվականի «Forbes»-ը «Պիկսարտը» գնահատել է 250.0 մլն ԱՄՆ դոլար:

3. 2000 թվականին ՀՀ կառավարության կողմից ՏՏ ոլորտը ճանաչվել է գերակա ճյուղ: ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությունից Հիմնադրամը «Գյումրու և Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնների գործունեության ծրագիրը» իրականացնելու համար ստացել է պետական շնորհ՝ 241,548.5 հազ. դրամ (2014 թվականից մինչև 2016 թվականի հուլիսի 1-ն): Հիմնադրամի հիմնադրի՝ ՀՀ կառավարության կողմից ՏՏ ոլորտը զարգացնելու նպատակով Հիմնադրամի միջոցով իրականացվել են մի շարք ծրագրեր՝ «Ձեռնարկությունների ինկուբատոր» վարկային ծրագիր (շուրջ 7.6 մլն ԱՄՆ դոլար, 2001-2006թթ.), «Էլեկտրոնային հասարակության մրցունակության համար նորարարության վարկային ծրագիր» (շուրջ 19.5 մլն ԱՄՆ դոլար, 2010-2016թթ.), «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի զարգացմանը պետական աջակցություն»

ծրագիր (շուրջ 590,000.0 հազ. դրամ, 2008-2015թթ.), նպատակ ունենալով նաև ապահովել «Հայկական SS ապրանքային նշանի» լիարժեք մասնակցությունը միջազգային շուկաներում, ինչը նախատեսվել է SS ոլորտի զարգացման հայեցակարգով: Հայեցակարգով նպատակ է դրվել նաև, որ Հայաստանը պետք է արտապատվիրվող ցածր արժեք ունեցող SS ծառայություններ մատուցող երկրից դառնա բարձր արժեքով առաջատար SS արտադրանք և ծառայություններ տրամադրող երկիր:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի ավելի արագ ու արդյունավետ զարգացմանը նպաստելու համար պետության կողմից տրամադրվել են նաև եկամտահարկի և շահութահարկի գծով հարկային արտոնություններ: Պետության ընձեռած հնարավորությունների արդյունքում, վարձակալությամբ հանձնված տարածքներից 2005 թվականի դեկտեմբերից մինչև 2015 թվականի առաջին կիսամյակի ավարտը Հիմնադրամը ստացել է շուրջ 800,0 մլն դրամ եկամուտ: Փաստացի պետության կողմից SS ոլորտի զարգացման համար ստեղծվել են նպաստավոր պայմաններ: Վերը նշվածի հետ մեկտեղ, փաստ է, որ ակտիվների ոչ արդյունավետ կառավարման արդյունք է, որ «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունում ունեցած 50% բաժնեմասը օտարելու արդյունքում Հիմնադրամը ստացել է ընդամենը շուրջ 3 մլն ՀՀ դրամի եկամուտ: Պետական շահի տեսանկյունից անհասկանալի և ոչ շահավետ է բաժնեմասերի վաղորոք, առանց իրական շուկայական գնի որոշման օտարումը, քանի որ դրանց հաջողված և արժեքավոր լինելու հանգամանքը երկու դեպքում էլ պարզ էր թողարկումից կարճ ժամանակ անց:

4. Ցանկացած ստանդարտի կիրառում հաշվետվություններում առանձին գործիքների ճանաչման և դրանց արտացոլման նպատակ է հետապնդում: Վաճառքի ժամանակ հավանական արժեքի որոշումը պայմանավորված է նաև արդյունավետ կառավարման անհրաժեշտությամբ: Վերոնշյալ ընկերություններում Հիմնադրամի բաժնեմասերը վաճառվել են անվանական արժեքից 20% հավելաճով, որի հիմքում գնագոյացման որևիցե հաշվարկ-հիմնավորում չի ներկայացվել, փաստացի անտեսվել են ակտիվների իրական արժեքի գնահատման մեթոդներն ու հայեցակարգային մոտեցումները և օրենսդրության պահանջները:

5. Թվով 3 փոխառության պայմանագրերը՝ 37,000.0 հազ. դրամ ընդհանուր գումարով, ստորագրվել են Հիմնադրամի տնօրենի կողմից լիազորված անձանց միջոցով իր հետ: Փոխառության պայմանագրերի կնքման ժամանակ Հիմնադրամի անունից հանդես են եկել տնօրենի կողմից լիազորված անձինք՝ Հիմնադրամի աշխատակիցներ Ժենյա Ազիզյանը և Արթուր Մելիքյանը: «Հիմնադրամների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ Հիմնադրամի սեփականությունը չի կարող օգտագործվել ի շահ իր հիմնադիրների, հիմնադրամի մարմինների անդամների և հիմնադրամի աշխատողների: Հիմնադրամի ֆինանսական միջոցները պետք է օգտագործվեն բացառապես կանոնադրական նպատակներին համապատասխան, հետևաբար փոխառությունների տրամադրումը որպես գործառույթ հակասում է ֆինանսական միջոցների նպատակային և արդյունավետ կառավարման սկզբունքին: **Փաստացի, պաշտոնապար անձի կողմից իրականացվել են գործառույթներ, որոնցում անձնական շահագրգռվածությունն ակնհայտ է:**

6. Հիմնադրամի կողմից 2014 թվականի հունվարից մինչև 2015 թվականի նոյեմբեր ամիսներն ընկած ժամանակահատվածում Գյումրի քաղաքի Գայի 1 հասցեում գտնվող անշարժ գույքն,

առանց իրավական հիմքերի, փաստացի օգտագործվել է, այն դեպքում, երբ Որոշման համաձայն Հիմնադրամը ստանձնել է միայն գույքի պահպանությունը:

7. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հունվարի 9-ի թիվ 13-Ն որոշմանը կից հավելվածում նշված 69,085.8 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով գույքը, ներառյալ «Սոլարթ» և «ՏեխնոՊոլ» ՓԲ ընկերություններում առկա բաժնեմասերը, չեն նվիրաբերվել Հիմնադրամին (չի կնքվել նվիրատվության պայմանագիր): Սակայն, նշված գույքից գրասենյակային կահավորանքը, համակարգչային տեխնիկան, լաբորատոր սարքավորումները, ավտոմեքենան և այլն՝ 41,113.8 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով ապրանքները, առանց հաշվապահական հաշվառման, փաստացի գտնվում են ԳՏԿ տարածքում, որոնք դեռևս 2014 թվականի սկզբից, առանց իրավական հիմքի, մինչ օրս ապօրինի տիրապետվում ու շահագործվում են կենտրոնի և այնտեղ տեղակայված ընկերությունների կողմից:

8. 2014 թվականից մինչև 2016 թվականի հուլիսի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար Հիմնադրամը պետության կողմից տրամադրվող միջոցների օգտագործման վերաբերյալ կազմված Հաշվետվություններում ներկայացրել է աշխատանքներ, որոնց գերակշիռ մասը իրականացվել և վճարվել են Վարկային ծրագրի միջոցներով: Ուշագրավ է, որ վերոնշյալ աշխատանքները, որպես ամբողջությամբ պետական միջոցների հաշվին իրականացված միջոցառումներ, Նախարարության կողմից ստացել են դրական եզրակացություններ, և արդյունքում կատարված աշխատանքների դիմաց ընդհանուր 241,548.5 հազ. դրամ գումարը փաստացի վճարվել է ՀՀ պետական բյուջեից:

9. ԳՏԿ-ում տարածքներ վարձակալած թվով 2 ընկերությունների վարձավճարի մասով պարտքը 2016 թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ կազմում է 684.1 հազ. դրամ գումար: Հիմնադրամի կողմից գրավոր պահանջ չի ներկայացվել վարձավճարի պարտքի, ինչպես նաև ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված տույժերի վճարման վերաբերյալ:

10. 2014 թվականի 2-րդ եռամսյակից մինչև 2015 թվականի նոյեմբեր ամիսը ԳՏԿ-ում թվով 21 ընկերություններ զբաղեցրել են շուրջ 2050 մ² տարածք՝ առանց ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված իրավական հիմքերի: Հիմնադրամի կողմից վարձավճարներ հաշվարկելու դեպքում, հիմք ընդունելով կնքված պայմանագրերի ենթավարձակալության տրամադրված տարածքների մակերեսները և համապատասխան վարձավճարները, վերը նշված ժամանակահատվածի համար դրանք կկազմեն շուրջ 79,506.0 հազ. դրամ գումար:

11. 2014 թվականի 2-րդ եռամսյակից մինչև 2015 թվականի նոյեմբեր ամիսն ընկած ժամանակահատվածը ԳՏԿ-ի շենքի, այդ թվում՝ 21 ընկերությունների կողմից զբաղեցված 2050 մ² տարածքի պահպանման, մասնավորապես՝ կոմունալ վճարումների և անվտանգության համար Հիմնադրամի կողմից պետական բյուջեի միջոցներից կատարվել է շուրջ 36,000.0 հազ. դրամ գումարի անարդյունավետ ծախս:

12. ՀՀ վերահսկիչ պալատի կողմից իրականացված ստուգման ավարտից հետո, Նախարարության կողմից 2016 թվականի օգոստոսի 4-ի գրությամբ տրամադրված ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2012 թվականի հուլիսի 2-ի թիվ 541-Ա հրամանով Հիմնադրամի (2010-2012թթ.) ֆինանսատնտեսական գործունեության ուսումնասիրության (ստուգման) արդյունքում արձանագրվել են տարբեր բնույթի խախտումներ, որոնք վերաբերում են գնումների

կազմակերպման և գույքագրման գործընթացների, կնքված աշխատանքային պայմանագրերի, պարգևատրումների, գործուղումների, ինչպես նաև տրամադրված փոխառությունների և վարձակալությամբ տրված տարածքների մասով իրականացված գործառույթներին: Նշենք, որ ուսումնասիրությամբ կազմված տեղեկանքի նախագիծը ներկայացվել է Հիմնադրամին, որի վերաբերյալ դիտողություններ կամ առարկություններ չեն ներկայացվել:

Հիմնադրամի հաշվապահական հաշվառման կազմակերպման, դրա վիճակի և հավաստիության, տարեկան (եռամսյակային) ֆինանսական հաշվետվություններն օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված ժամկետներում պետական կառավարման մարմիններին ներկայացնելու, ինչպես նաև հորհրդին և այլ անձանց տրամադրվող տեղեկությունների հավաստիության համար պատասխանատվություն է կրում Հիմնադրամի տնօրենը՝ համաձայն Կանոնակարգի 8.3-րդ կետի:

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությանը՝

1. Ձեռնարկել միջոցներ՝

1.1 ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հունվարի 9-ի թիվ 13-Ն որոշմանը կից հավելվածում նշված 69,085.8 հազ. դրամ հաշվեկշռային արժեքով գույքը Հիմնադրամին նվիրաբերելու ուղղությամբ՝ բացառելով դրա ապօրինի օգտագործումը Հիմնադրամի, ինչպես նաև երրորդ անձանց կողմից:

1.2 2014 թվականի 2-րդ եռամսյակից մինչև 2015 թվականի նոյեմբեր ամիսը ընկած ժամանակահատվածը ԳՏԿ-ում Հիմնադրամի և երրորդ անձ համարվող ընկերությունների կողմից, առանց ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված իրավական հիմքերի, զբաղեցված շուրջ 2050մ² տարածքի ապօրինի տիրապետման/օգտագործման դիմաց եկամուտները հատուցելու ուղղությամբ, որոնք կարող էին ստացվել Հիմնադրամի կողմից շուրջ 79,506.0 հազ. դրամի վարձավճարները հաշվարկվելու դեպքում:

1.3 Նշված ժամանակահատվածում իրավասու պետական գերատեսչությունների կողմից ՀՀ օրենսդրությամբ առաջացող հարկերի և այլ վճարների հաշվարկման և դրանք ՀՀ պետական բյուջե գանձման ուղղությամբ:

2. Ապահովել «Բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված բյուջետային միջոցների ծախսերի հասցեագրվածությունն ու նպատակայնությունը, այն է՝ դրանց հատկացումը կոնկրետ հասցեատերերին և ֆինանսավորման հստակ նպատակների նշվածությամբ,

3. Պարզել 2014 թվականից մինչև 2016 թվականի հուլիսի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար դրամաշնորհային պայմանագրերով պետության կողմից Հիմնադրամին փաստացի վճարված ընդհանուր 241,548.5 հազ. դրամ գումարի հիմնավորվածությունը և արդյունքում կրկնակի վճարված գումարները հետ գանձել ՀՀ պետական բյուջե:

4. Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ այսուհետ պատշաճ վերահսկողություն իրականացնել ֆինանսատնտեսական գործունեության նկատմամբ, վերլուծության ենթարկել Հիմնադրամի կողմից ներկայացվող հաշվետվությունները, մշակել միջոցառումներ կառավարման

մեխանիզմների կատարելագործման, Հիմնադրամի սեփականության արդյունավետ կառավարման ուղղությամբ:

5. Ուժեղացնել ներքին հսկողական համակարգը, բարելավել ռիսկերի կառավարման գործընթացը և ապահովել վերահսկողական գործառույթների արդյունավետ իրականացումը, ներքին աուդիտի ռազմավարական ու տարեկան ծրագրերում ներառել Հիմնադրամի ընթացիկ գործունեությանը և տարեկան հաշվետվությունների արժանահավատությանը վերաբերող թեմաներ,

6. Ուսումնասիրել «Սորսիո» ՓԲ ընկերությունում «Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի կողմից բաժնեմասի օտարման գործընթացի համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրությանը:

Հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդին՝

1. Հանդիսանալով կառավարման բարձրագույն և հսկողություն իրականացնող մարմին, անհրաժեշտ է հաստատել Հիմնադրամի գույքի տնօրինման կարգ, ապահովել ֆինանսատնտեսական գործունեության լիարժեք վերահսկումը, այդ թվում՝ տարեկան բյուջեների կազմման և կատարման նկատմամբ:

2. Հիմնադրամի ֆինանսատնտեսական գործունեության արդյունավետությունը և նպատակայնությունն ապահովելու անհրաժեշտությամբ պայմանավորված, հարկավոր է.

2.1 Հիմնադրամի ռազմավարական և դրանց հիմքով կազմված տարեկան ծրագրերը մշակել «ՀՀ ինֆորմացիոն տեղեկատվական տեխնոլոգիաների արդյունավետության զարգացման հայեցակարգով» սահմանված դրույթներին համապատասխան,

2.2 Պետության ընձեռած հնարավորությունների արդյունքում ձևավորվող և Հիմնադրամի կողմից տնօրինվող եկամուտներն ուղղել բացառապես կանոնադրական նպատակների իրականացմանը,

2.3 Ձեռնարկել միջոցներ ԳՏԿ-ում տարածքներ վարձակալած թվով 2 ընկերությունների վարձավճարի մասով պարտքի՝ 684.1 հազ. դրամ գումարի, ինչպես նաև ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված տույժերի հաշվարկման և գանձման ուղղությամբ:

3. Ուժեղացնել հսկողությունը Հիմնադրամի գործունեության նկատմամբ, ձեռնարկել միջոցներ, որոնք ուղղված կլինեն ինչպես արձանագրված խախտումների վերացմանը, այնպես էլ աշխատանքների հետագա կազմակերպման արդյունավետության բարձրացմանը:

4. Օրենսդրական խախտումները բացառելու նպատակով քննարկել չիրականացված գործառույթների համար պատասխանատու համապատասխան պաշտոնատար անձանց՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով պատասխանատվության ենթարկելու հարցը:

Հիմնադրամի տնօրենին՝

Հիմնադրամի ընթացիկ կառավարման գործառույթն իրականացնելիս անհրաժեշտ է խստորեն ղեկավարվել ՀՀ օրենսդրության, Հիմնադրամի Կանոնադրության և իրավական ակտերի դրույթներով:

«Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի գ) կետի համաձայն, մեկամսյա ժամկետում ՀՀ վերահսկիչ պալատին գրավոր տեղեկատվություն տրամադրել ընթացիկ հաշվետվությունում ամրագրված՝ հայտնաբերված խախտումները վերացնելու վերաբերյալ: